

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

$$\text{Oman pääoman tuotto (\%)} = \frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskiarvo)}} \times 100$$

$$\text{Sitoutuneen pääoman tuotto (ROCE) ennen veroja (\%)} = \frac{\text{Tulos ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma - korottomat velat (keskiarvo)}} \times 100$$

$$\text{Omavaraisuusaste (\%)} = \frac{\text{Oma pääoma yhteensä}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100$$

$$\text{Velkaantumisaste (\%)} = \frac{\text{Korolliset rahoitusvelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$$

$$\text{Nettovelkaantumisaste (\%)} = \frac{\text{Korolliset nettorahoitusvelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$$

$$\text{Osakekohtainen tulos (EPS)} = \frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto}}{\text{Ulkona olevien osakkeiden keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana}}$$

$$\text{Osakekohtainen oma pääoma} = \frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$$

Osakekohtainen osinko	$\frac{\text{Tilikauden osingonjako}}{\text{Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Osinko tuloksesta (%)	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}} \times 100$
Efektiivinen osinkotuotto (%)	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Tilikauden päätöskurssi}} \times 100$
Hinta/voittosuhte (P/E)	$\frac{\text{Tilikauden päätöskurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Osakekannan markkina-arvo	Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä tilinpäätöspäivänä x tilikauden päätöskurssi
Rahavirta ennen rahoituskuluja	Rahavirta ennen rahoitusta ja rahoituseriä
Henkilöstön määrä	Kalenterikuukausien lopussa laskettujen henkilöstömäärien keskiarvo
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	Kertaluonteisia muutoksia, mitkä eivät liity normaaleihin jatkuviin toimintoihin ja merkittävästi vaikuttavat yrityksen talouteen. Esimerkiksi sellaisia kustannuksia ovat: kapasiteetin sopeuttaminen (rakenneuudistukset), irtisanomiset, rakenneuudistuksiin liittyvät juridiset kustannukset tai vastaavat kertaluonteiset kulut, mitkä liittyvät tehokkuus- tai uudelleenorganisointiohjelmiin, merkittävät korvaukset tai sakot, jotka maksetaan juridisen päätöksen tai sopimuksen takia, liiketoimintakauppaan liittyvät transaction palkkiot / kustannukset (konsultointi, neuvonta, juridinen, due diligence, rekisteröinti jne.) sekä liiketoimintojen myynnistä syntyneet voito/tappiot.
Vertailukelpoinen liikevoitto/tappio	Liikevoitto - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

TILINPÄÄTÖS

KONSERNIN TULOSLASKELMA 1.1.-31.12.

(milj. euroa)

	Liitetieto	2016	2015
Liikevaihto	1.	1 872,9	1 917,1
Liiketoiminnan muut tuotot	2.	11,4	15,1
Materiaalit ja palvelut	3.	-1 305,7	-1 344,8
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	4.	-326,6	-319,3
Poistot	5.	-55,0	-64,7
Liiketoiminnan muut kulut	6.	-187,5	-193,9
Liikevoitto	10.	9,7	9,6
Rahoitustuotot	7.	2,3	2,1
Rahoituskulut	7.	-11,1	-11,2
Osuus osakkuusyritysten ja yhteisyritysten tuloksista		-0,1	1,7
Voitto/tappio ennen veroja		0,9	2,2
Tuloverot	8.	-4,4	-0,3
Tilikauden voitto/tappio		-3,6	1,9
Tilikauden voiton/tappion jakautuminen:			
Emoyhtiön osakkeenomistajille		-5,4	0,3
Määräysvallattomille omistajille		1,8	1,6
Yhteensä		-3,6	1,9

Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:			
Tulos/osake, laimentamaton, jatkuvat toiminnot euroa/osake	9.	-0,10	0,01
Tulos/osake, laimennettu, jatkuvat toiminnot euroa/osake	9.	-0,10	0,01

Liitetiedot 1-30 muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA

1.1.-31.12.

(milj. euroa)

	2016	2015
Tilikauden voitto / tappio	-3,6	1,9
MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT (verojen jälkeen):		
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi		
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot	-4,1	2,6
Rahavirran suojaus	2,5	0,3
Erät, joita ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi		
Vakuutusmatemaattiset voitot tai tappiot	-2,9	-1,5
Muut laajan tuloksen erät (verojen jälkeen)	-4,4	1,4
Kauden laaja tulos yhteensä	-8,0	3,3
TILIKAUDEN LAAJAN TULOKSEN JAKAUTUMINEN:		
Emoyhtiön osakkeenomistajille	-9,8	1,7
Määräysvallattomille omistajille	1,8	1,6
Yhteensä	-8,0	3,3

Liitetiedot 1-30 muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

KONSERNIN TASE 31.12.

(milj. euroa)

	Liitetieto	31.12.2016	31.12.2015
Aineettomat hyödykkeet	11.	66,0	69,1
Liikearvo	12., 14.	77,0	78,2
Aineelliset hyödykkeet	13.	401,7	361,8
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	15.	22,2	23,3
Myynti- ja muut saamiset	16.	4,7	5,3
Myytävissä olevat sijoitukset	16.	12,8	13,3
Laskennallinen verosaaminen	17.	23,8	29,7
Pitkäaikaiset varat		608,1	580,7
Vaihto-omaisuus	18.	116,1	124,2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	19.	123,7	122,9
Tuloverosaaminen	19.	0,2	0,0
Rahat ja pankkisaamiset	20.	6,6	9,5
Lyhytaikaiset varat		246,6	256,6
Varat		854,8	837,3
Osakepääoma	21.	66,8	66,8
Ylikurssirahasto	21.	72,9	72,9
Omat osakkeet	21.	-0,0	-0,0
Käyvän arvon rahasto ja muut rahastot	21.	143,9	141,3
Muuntoerot	21.	-5,3	-3,7
Kertyneet voittovarot	21.	116,5	134,7
Emoyhtiön osakkeenomistajien oman pääoman osuus		394,8	412,0
Määräysvallattomien omistajien osuus		14,9	13,8
Oma pääoma		409,7	425,8

Laskennallinen verovelka	17.	17,0	20,2
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	24.	126,9	117,2
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	24.	0,1	0,3
Pitkäaikaiset varaukset	23.	0,1	0,1
Eläkevelvoitteet	22.	22,7	18,8
Pitkäaikainen vieras pääoma		166,7	156,6
Korollinen vieras pääoma	24.	17,2	36,6
Ostovelat ja muut velat	24.	259,2	217,1
Tuloverovelka	24.	0,3	0,9
Varaukset	23.	1,6	0,4
Lyhytaikainen vieras pääoma		278,4	255,0
Oma pääoma ja velat		854,8	837,3

Liitetiedot 1-30 muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

(milj. euroa)

	2016	2015
Tilikauden tulos	-3,6	1,8
Oikaisuerät	62,0	76,3
Rahavirta ennen nettokäyttöpääoman muutosta	58,4	78,1
Nettokäyttöpääoman muutos	26,9	0,8
Muu muutos	-5,6	-3,0
Korkokulut	-9,8	-10,0
Muut rahoituskulut	-4,7	-8,4
Korkotuotot	2,0	2,1
Muut rahoitustuotot	4,4	6,8
Osinkotuotot	1,3	1,0
Tuloverot	-2,0	-0,6
Liiketoiminnan rahavirta (A)	70,9	66,8
Käyttöomaisuuden investoinnit	-56,6	-51,2
Käyttöomaisuuden myynnit	2,4	13,5
Ostetut tytäryhtiöosakkeet	-	-5,4
Myytyt tytäryhtiöosakkeet	0,1	0,0
Myönnetyt lainat ja lainasaamisten takaisinmaksut	0,2	1,3
Investointien rahavirta (B)	-53,9	-41,8
Muiden rahastojen lisäys	0,0	0,1
Lainojen nostot	57,6	62,8
Lainojen takaisinmaksut	-69,1	-67,2
Rahoitusleasingmaksut	-0,7	-
Maksetut osingot	-8,2	-26,7
Rahoituksen rahavirta (C)	-20,6	-31,0
Nettorahavirta (A+B+C)	-3,5	-6,0

Rahavarat 31.12.	6,6	9,5
Rahavarat 1.1.	9,5	16,4
Rahavarojen valuuttakurssimuutosten vaikutus	0,7	-1,0
Muutos	-3,5	-6,0

Liitetiedot 1-30 muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

(milj. euroa)

	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Arvon- muutos rahasto	Sijoitettu vapaa oma pääoma (SVOP)	Muut rahastot	Muunto- erot	Omat osakkeet	Voitto- varat	Emo- yhtiön osakkeen- omistajien osuus yhteensä	Määräys- vallat- tomien omistajien osuus	Yhteensä
OMA PÄÄOMA											
1.1.2016	66,8	72,9	-12,4	143,5	10,2	-3,7	-0,0	134,7	412,0	13,8	425,8
Tilikauden tulos	-	-	-	-	-	-	-	-5,4	-5,4	1,8	-3,6
Muut laajan tuloksen erät											
Muuntoerot	-	-	-	-	-	-4,1	-	-	-4,1	-	-4,1
Rahavirran suojaus	-	-	2,5	-	-	-	-	-	2,5	-	2,5
Vakuutusmatemaattiset voitot tai tappiot	-	-	-	-	-	-	-	-2,9	-2,9	-	-2,9
Tilikauden laajatulos	-	-	2,5	-	-	-4,1	-	-8,3	-9,8	1,8	-8,0
Suorat kirjaukset	-	-	-	-	0,0	-	-	0,1	0,1	-	0,1
Siirrot erien välillä	-	-	-	-	0,0	2,5	-	-2,5	0,0	-	0,0
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-	-7,6	-7,6	-0,7	-8,2
OMA PÄÄOMA											
31.12.2016	66,8	72,9	-9,9	143,5	10,3	-5,3	-0,0	116,5	394,8	14,9	409,7

OMA PÄÄOMA											
1.1.2015	66,8	72,9	-12,7	143,5	10,1	-6,3	-0,0	162,2	436,5	8,7	445,2
Tilikauden tulos	-	-	-	-	-	-	-	0,3	0,3	1,6	1,9
Muut laajan tuloksen erät											
Muuntoerot	-	-	-	-	-	2,6	-	-	2,6	-	2,6
Rahavirran suojaus	-	-	0,3	-	-	-	-	-	0,3	-	0,3
Vakuutusmatemaattiset voitot tai tappiot	-	-	-	-	-	-	-	-1,5	-1,5	-	-1,5
Tilikauden laajatulos	-	-	0,3	-	-	2,6	-	-1,2	1,7	1,6	3,3
Tytäryhtiön hankinta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,8	3,8
Suorat kirjaukset	-	-	-	-	0,1	-	-	0,2	0,3	-	0,3
Siirrot erien välillä	0,0	-	-	-	-0,0	-	-	-0,0	-0,0	-	-0,0
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-	-26,4	-26,4	-0,3	-26,7
OMA PÄÄOMA											
31.12.2015	66,8	72,9	-12,4	143,5	10,2	-3,7	-0,0	134,7	412,0	13,8	425,8

Liitetiedot 1-30 muodostavat olennaisen osan konsernitilinpäätöstä.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 2016

YHTEISÖN PERUSTIEDOT

HKScan Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö. Yhtiön kotipaikka on Turku.

HKScan Oyj ja sen tytäryhtiöt (yhdessä konserni) valmistaa, markkinoi ja myy korkealaatuista ja vastuullisesti tuotettua sian-, naudan-, siipikarjan- ja lampaanlihaa, niistä valmistettuja tuotteita ja valmisruokia vahvoilla tuotemerkeillä. Sen asiakkaita ovat vähittäiskaupa-, food service-, teollisuus- ja vientisektorit.

Konsernilla on toimintaa Suomessa, Ruotsissa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Tanskassa, Isossa-Britanniassa, Venäjällä, Saksassa ja Kiinassa. HKScan Oyj:n A-osake on listattu Nasdaq Helsingissä vuodesta 1997 lähtien.

HKScan Oyj on LSO Osuuskunnan tytäryhtiö ja kuuluu LSO Osuuskunta -konserniin. LSO Osuuskunnan kotipaikka on Turku.

HKScan Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 27.2.2017 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus muuttaa tilinpäätöstä.

Jäljennös HKScan-konsernin konsernitilinpäätöksestä on saatavilla yhtiön verkkosivuilta osoitteesta www.hkscan.com tai konsernin emoyhtiön pääkonttorista osoitteessa Lemminkäisenkatu 48, 20520 Turku. Samassa osoitteessa on saatavilla myös LSO Osuuskunta -konsernin konsernitilinpäätös.

LAATIMISPERIAATTEET

Tähän konsernitilinpäätökseen sovellettavat laatimisperiaatteet on lueteltu alla. Ellei toisin mainita, näitä periaatteita on sovellettu johdonmukaisesti kaikkiin tilinpäätöksessä mainittuihin vuosiin.

LAATIMISPERUSTA

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti, ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2016 voimassaolevia IAS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisten hankintamenojen perusteella lukuun ottamatta myöhemmin selitetyjä rahoitusinstrumentteja ja biologista omaisuutta, jotka on arvostettu käypään arvoon.

Tytäryhtiöiden laadintaperiaatteita on tarvittaessa muutettu vastaamaan emoyhtiön laskentaperiaatteita.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää tiettyjen kriittisten laskennallisten arvioiden käyttöä. Se edellyttää myös johdon harkintaa konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa. Osa-alueet, joihin liittyy tavanomaista huolellisempaa harkintaa tai monimutkaisuutta, sekä osa-alueet, joissa oletuksilla ja arvioilla on merkitystä konsernitilinpäätöksen kannalta, esitetään kriittisten laskennallisten arvioiden ja harkinnan yhteydessä.

Konsernitiilinpäätöksen tiedot esitetään miljoonina euroina, mikäli ei toisin ilmoiteta, joten yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluovusta.

Konsernitiilinpäätöksen laatimisessa on sovellettu samoja laskentaperiaatteita kuin vuositiilinpäätöksessä 2015.

KONSERNIN KÄYTTÖÖNOTTAMAT UUDET JA MUUTETUT STANDARDIT

1.1.2016 alkaneelle tilikaudelle voimaan tulleita standardeja, muutoksia tai tulkintoja, joilla olisi vaikutusta konsernin kirjanpitokäytäntöihin, ei ole ollut.

VERTAILUKELPOISUUS

Vuodet 2016 ja 2015 ovat keskenään vertailukelpoisia. Konsernin Puolassa toiminut yhteisyritys (Sokolów) on yhdistelty suhteellisesti omistusosuuden mukaisesti rivi riviltä 31.12.2012 saakka ja sen jälkeen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Joitakin viiden vuoden lukusarjan lukuja ei ole saatavilla kirjanpitokäsittelyn muutoksen vuoksi.

TYTÄRYHTIÖIDEN YHDISTELY

Konsernitiilinpäätös sisältää emoyhtiö HKScan Oyj:n tilinpäätöksen lisäksi tytäryhtiöiden tilinpäätökset. Tytäryhtiöt ovat yhteisöjä, joissa konsernilla on määräysvalta. Konsernilla on määräysvalta yhteisössä, kun konserni olemalla osallisena yhteisössä altistuu yhteisön muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yhteisöä koskevaa valtaansa. Tytäryhtiöt yhdistellään konsernitiilinpäätökseen siitä lähtien, kun määräysvalta siirtyy konsernille. Yhdistely lopetetaan, kun määräysvalta lakkaa.

Liiketoimintojen yhdistämiset käsitellään hankintamenetelmällä. Tytäryhtiön hankinnasta maksettava vastike sisältää luovutetut varat, syntyneet velat aiemmille omistajille sekä konsernin liikkeeseen laskemat oman pääoman ehtoiset osuudet, kaikki käypiin arvoihinsa. Luovutettu vastike sisältää ehdollisesta vastikejärjestelystä johtuvan omaisuuserän tai velan käyvän arvon. Yksilöitävissä olevat liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut varat ja vastattaviksi otetut velat ja ehdolliset velat arvostetaan alun perin hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa kirjataan hankintakohtaisesti joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankinnan kohteen yksilöitävissä olevien nettovarojen taseeseen merkityistä määristä.

Liikearvona kirjataan alun perin määrä, jolla luovutettu vastike ja määräysvallattomien omistajien osuuden käypä arvo yhteenlaskettuina ylittävät hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen nettomäärän. Jos vastike on pienempi kuin tytäryhtiön hankitun nettovarallisuuden käypä arvo, erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Hankitut tytäryhtiöt yhdistellään konsernitiilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitiilinpäätöstä laadittaessa.

Vaiheittain toteutuvan hankinnan yhteydessä aiempi omistusosuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Konsernin menettäessä määräysvallan tytäryhtiössä arvostetaan jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämis päivän käypään arvoon ja tästä syntyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Tilikauden voiton jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään erillisessä tuloslaskelmassa sekä laajan tuloksen jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään laajan tuloslaskelman yhteydessä. Laaja tulos kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille, vaikka tämä johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen. Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omista pääomista esitetään omana eräänään taseessa oman pääoman osana. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistusosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoimina. Hankitun omistusosuuden kauppahinnan ja saadun nettovarallisuuden käyvän arvon välinen ero kirjataan suoraan konsernin omiin pääomiin. Määräysvallattomille omistajille myydyin osuuden luovutusvoitto tai -tappio kirjataan myös omaan pääomaan.

Kun konsernin määräysvalta lakkaa, jäljelle jäävä omistus arvostetaan määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja kirjanpitoarvon muutos kirjataan tulosvaikutteisesti. Tämä käypä arvo toimii alkuperäisenä kirjanpitoarvona, kun jäljelle jäävää osuutta myöhemmin käsitellään osakkuusyrityksenä, yhteisyrityksenä tai rahoitusvaroina. Lisäksi asianomaisesta yrityksestä aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjattuja määriä käsitellään ikään kuin konserni olisi suoraan luovuttanut niihin liittyvät varat ja velat. Tämä voi tarkoittaa, että aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjatut määrät siirretään tulosvaikutteisiksi.

OSAKKUUSYRITYKSET

Osakkuusyritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mikä tavallisesti toteutuu, kun konserni omistaa 20-50 prosenttia yrityksen äänivallasta. Osakkuusyritykset on yhdistelty konsernitiilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Pääomaosuusmenetelmää sovellettaessa sijoitus kirjataan alun perin hankintamenon määräisenä ja kirjanpitoarvoa lisätään tai vähennetään kirjaamalla sijoittajayrityksen osuus sijoituskohteen hankinta-ajankohdan jälkeisistä voitoista tai tappioista. Jos konsernin osuus osakkuusyrityksen tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyritysten veloitteiden täyttämiseen. Osakkuusyrityssijoitukset sisältävät niiden hankinnasta syntyneet liikearvot. Osakkuusyrityksiltä saadut osingot on eliminoitu konsernitiilinpäätöksessä. Konsernitiilinpäätökseen on yhdistelty jäljempänä liitetietojen kohdassa 29. "Lähipiiriliiketoimet" mainitut osakkuusyritykset. Osuus osakkuusyritysten tuloksesta esitetään liikevoiton alapuolella.

Konsernin osuus osakkuusyrityksen muihin laajan tuloksen eriin kirjatusta muutoksista kirjataan konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Konsernin osakkuusyrityksillä ei ole ollut tällaisia eriä tilikausilla 2015-2016.

YHTEISYRITYKSET

Yhteisyritys on yritys, jossa konserni käyttää toisen osapuolen kanssa yhteistä määräysvaltaa. Yhteisyritykset on yhdistelty konsernitiilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

Tarkemmat tiedot konserniin kuuluvien yritysten ja osakkuusyritysten sekä yhteisyritysten omistuksista esitetään jäljempänä liitetietojen kohdassa 29. "Lähipiiriliiketoimet".

ULKOMAANVALUUTTOJEN MUUNTAMINEN

Konserniyritysten tilinpäätöksiin sisältyvät erät arvostetaan sen taloudellisen ympäristön valuutassa, jossa kyseinen yritys pääasiallisesti toimii ("toimintavaluutta"). Konsernitiilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyrityksen toiminta- ja esittämivaluutta.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden ja ulkomaisen yhteisyrityksen varat ja velat muunnetaan euroiksi Euroopan keskuspankin vahvistamien tilinpäätöspäivän päätöskurssien mukaan. Tuloslaskelmat muunnetaan euroiksi kauden keskikurssia käyttäen. Tilikauden tuloksen ja laajan tuloksen muuntaminen eri kursseilla toisaalta tuloslaskelmassa ja laajassa tuloslaskelmassa ja toisaalta taseessa aiheuttaa taseessa omaan pääomaan kirjattavan muuntoeron, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Ulkomaisten tytäryritysten ja yhteisyrityksen hankintamenon eliminoinnista sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta syntyneet muuntoerot kirjataan konsernin oman pääoman muuntoeroihin ja muutos laajan tuloksen eriin.

Konserniyhtiöt kirjaavat ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat tapahtumapäivän kurssiin. Ulkomaanrahan määräiset ostovelat ja myyntisaamiset, lainasaamiset sekä valuuttamääräiset pankkitilit on muunnettu toimintavaluutan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Valuuttamääräisten lainojen kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin liikevoiton alapuolelle lukuun ottamatta kurssieroja niistä lainoista, jotka on määritetty suojaamaan ulkomaisiin yksiköihin tehtyjä nettosijoituksia ja jotka ovat siinä tehokkaita. Nämä kurssierot on kirjattu oman pääoman muuntoeroihin. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät pääsääntöisesti vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle.

AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon. Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioitun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Arvioitujen taloudellisten vaikutusajien ovat seuraavat:

Rakennukset ja rakennelmat	25-50 vuotta
Rakennuksen koneet ja laitteet	8-12,5 vuotta
Koneet ja kalusto	2-10 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävissä olevaksi. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden käytöstä poistamisesta ja luovutuksista syntyneet myyntivoitot ja -tappiot sisältyvät joko liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

Normaalista kulumisesta johtuvat kunnossapito- ja korjauskustannukset kirjataan kuluksi syntymähetkellä. Merkittävät uudistus- ja parannusinvestoinnit aktivoidaan ja poistetaan niihin liittyvän päähyödykkeen jäljellä olevana taloudellisena vaikutusajana.

JULKISET AVUSTUKSET

Julkiset avustukset, esimerkiksi valtiolta tai EU:lta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset, on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennyksiksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen edellytykset. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Sellaiset avustukset, jotka on saatu syntyneiden menojen korvauksiksi, tuloutetaan tuloslaskelmaan samalla, kun avustuksen kohteeseen liittyvät menot merkitään kuluksi. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

LIKEARVO

Liikearvo syntyy tytäryhtiöiden tai liiketoimintojen hankinnasta ja kuvaa ylimenevää osaa vastikkeesta, joka luovutetaan konsernin osuudesta yksilöitävissä olevien nettovarojen nettomääräisestä käyvästä arvosta, hankinnan kohteen veloista ja ehdollisista veloista, sekä hankinnan kohteen määräysvallattomien omistajien osuuden käypää arvoa.

Liiketoimintojen yhdistämisessä hankittu liikearvo kohdistetaan arvonalentumista varten kullekin niistä rahavirtaa tuottavista yksiköistä tai yksikköryhmistä, joiden odotetaan hyötyvän yhdistämisen synergia. Kukin yksikkö tai yksikköryhmä, johon liikearvo kohdistetaan, edustaa alinta tasoa siitä yksiköstä, jonka tasolla liikearvoa seurataan sisäisen hallinnan vuoksi. Liikearvoa seurataan segmenttitasolla.

Liikearvon alentumista koskevat tarkistukset suoritetaan vuosittain tai useammin, jos tapahtumat tai olosuhteiden muutokset viittaavat mahdolliseen arvon alentumiseen. Liikearvon kirjanpitoarvoa verrataan kerrytettävissä olevaan rahamäärään, joka on käyttöarvosta ja käyvästä arvosta suurempi, vähennettynä luovutuksesta johtuvilla menoilla. Arvon alentuminen kirjataan välittömästi kuluksi, eikä tätä myöhemmin peruuteta.

Liikearvoista ja muista taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomista aineettomista hyödykkeistä ei kirjata säännönmukaisia poistoja, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Tätä tarkoitusta varten

liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille, tai jos kyseessä on osakkuusyritys, liikearvo sisältyy kyseisen osakkuusyrityksen hankintameno. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä arvonalentumisilla. Arvonalentumistappiot kirjataan tuloslaskelmaan. Liikearvosta kirjattuja arvonalentumisia ei peruuteta. Ks. kohdat "Arvonalentumiset" ja "Arvonalentumistestaus".

TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISMENOT

Tutkimus- ja kehittämismenot kirjataan kuluksi toteutumishetkellä, ja ne sisältyvät konsernin tuloslaskelmassa liiketoiminnan muihin kuluihin.

MUUT AINEETTOMAT OIKEUDET JA HYÖDYKKEET

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen vain, jos hyödykkeen hankintameno on määritettävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu yrityksen hyväksi. Aineettomiin oikeuksiin kuuluvat tavaramerkit ja patentit, muihin aineettomiin hyödykkeisiin mm. ohjelmistolisenssit. Patentit ja ohjelmistolisenssit merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintameno ja poistetaan tasapoistoina taloudellisena vaikutusaikanaan, joka vaihtelee viidestä kymmeneen vuoteen. Rajoittamattoman taloudellisen vaikutusajan omaavia aineettomia hyödykkeitä ei poisteta.

Tavaramerkkien taloudelliset vaikutusajat on arvioitu rajoittamattomiksi. Tavaramerkkien vahva tunnettuus ja tehdyt analyysit tukevat johdon käsitystä siitä, että tavaramerkit vaikuttavat rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan.

RAHOITUSVAROIHIN KUULUMATTOMIEN OMAISUUSERIEN ARVON ALENTUMINEN

Taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomia ja käyttöönnottomia aineettomia hyödykkeitä ei poisteta, ja niiden arvon alentuminen testataan vuosittain. Hyödykkeet, joihin kohdistuu poistoja, tarkistetaan arvon alentumisen varalta silloin, kun tapahtumat tai olosuhteiden muutokset viittaavat siihen, että kirjanpidollinen arvo ei ole kerrytettävissä. Arvonalentumistappioksi kirjataan se määrä, jolla omaisuuserän kirjanpidollinen arvo ylittää sen kerrytettävissä olevan rahamäärän. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käyvästä arvosta, luovutuksesta johtuvilla menoilla vähennettynä, ja käyttöarvosta suurempi. Arvon alentumisen arviointia varten omaisuuserät ryhmitellään alimmille tasoille, joilla on itsenäisiä rahavirtoja (rahavirtaa tuottavat yksiköt). Rahoitusvaroihin kuulumattomien omaisuuserien (muut kuin liikearvo) aiemmat arvon alentumiset tarkistetaan mahdollisen peruuttamisen varalta kunakin raportointipäivänä.

Katso "Kriittiset laskennalliset arviot ja harkinta" ja "Liikearvo".

VAIHTO-OMAISUUS

Raaka-aineet arvostetaan painotetulla keskihinnalla. Valmiiden tuotteiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno koostuu raaka-aineista, välittömästä työsuorituksesta johtuvista menoista, muista välittömistä menoista sekä johdonmukaisesti kohdennetusta osuudesta valmistuksen muuttuvia ja kiinteitä yleismenoja. Hankintameno määrittämiseen käytetään standardikustannuslaskentaa. Standardikustannukset tarkistetaan säännöllisesti ja muutetaan tarvittaessa. Nettorealisointiarvo on arvioitu myyntihinta tavanomaisessa liiketoiminnassa vähennettynä valmistus- ja myyntikustannuksilla.

Vaihto-omaisuus esitetään epäkurantti ja hitaasti liikkuva vaihto-omaisuus vähennettynä. Varaus tehdään ja vastaava veloitus viedään sen kauden voittoon tai tappioon, jonka kuluessa tappio teknologista epäkuranttiutta koskevan arvioinnin ja siihen liittyvien tekijöiden perusteella syntyi.

BIOLOGINEN OMAISUUS

Biologiset hyödykkeet, HKScan-konsernin osalta elävät eläimet, on taseessa arvostettu käypiin arvoihin vähennettynä arvioiduilla myyntiin liittyvillä menoilla. Konsernin elävät teuraseläimet on arvostettu markkinahintaperusteisesti. Teuraseläimiä tuottavat eläimet (emakot, karjut, emokanat) on arvostettu hankintamenoon, josta on vähennetty eläinten ikääntymisestä aiheutuva käyttöarvon alenemista vastaava kustannus. Tuottaville eläimille ei ole olemassa markkinahintaa.

Biologiset hyödykkeet sisältyvät taseessa vaihto-omaisuuteen ja muutokset käyvässä arvossa sisältyvät tuloslaskelmassa raaka-ainekustannuksiin.

VUOKRASOPIMUKSET

KONSERNI VUOKRALLE OTTAJANA

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimuksella hankittu omaisuuserä merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen sopimuksen syntymisajankohdan käypään arvoon tai vähimmäisvuokrien nykyarvoon sen mukaan, kumpi niistä on alempi. Rahoitusleasingsopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai vuokra-ajan kuluessa sen mukaan, kumpi näistä on lyhyempi. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että kullakin kaudella jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Muuttuvat vuokrat kirjataan niiden kausien kuluksi, joiden aikana ne toteutuvat. Vuokravelvoitteet sisältyvät rahoitusvelkoihin.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät olennaisilta osin vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluiksi tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Silloin, kun vuokrasopimus sisältää sekä maa-alueita että rakennuksia koskevia osuuksia, arvioidaan kunkin osuuden luokittelu rahoitusleasingsopimukseksi tai muuksi vuokrasopimukseksi erikseen. Silloin kun on tarpeellista luokitella ja määrittää kirjanpitoa varten maa-alueen ja rakennuksen osuus vuokrasopimuksesta, kohdistetaan vähimmäisvuokrat (jotka sisältävät mahdolliset kerralla suoritettavat etukäteismaksut) maa-alueen ja rakennuksen vuokraoikeuksien sopimuksen syntymisajankohdan käypien arvojen suhteessa.

KONSERNI VUOKRALLE ANTAJANA

Konsernin vuokralle antamat hyödykkeet, joiden omistamiselle ominaiset riskit ja hyödyt ovat siirtyneet olennaisilta osilta vuokralle ottajalle, käsitellään rahoitusleasingsopimuksina ja kirjataan taseeseen saamisina. Saaminen kirjataan alun perin vuokrasopimuksen nykyarvoon. Rahoitusleasingsopimuksen rahoitustuotto tuloutetaan vuokra-aikana siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa kullakin kaudella samansuuruisen tuottoasteen vuokra-ajan kuluessa.

Muilla vuokrasopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät taseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Niistä tehdään poistot taloudellisena vaikutusajana, kuten vastaavista omassa käytössä olevista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä. Vuokratuotot merkitään tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

JÄRJESTELYT, JOTKA VOIVAT SISÄLTÄÄ VUOKRASOPIMUKSEN

Järjestelyn alkaessa konserni määrittelee järjestelyn tosiasiallisen sisällön perusteella, onko kyseinen järjestely vuokrasopimus tai sisältääkö se sellaisen. Vuokrasopimus on olemassa, jos seuraavat ehdot täyttyvät: Järjestelyn toteutuminen riippuu tietyn hyödykkeen tai tiettyjen hyödykkeiden käyttämisestä ja järjestely tuottaa oikeuden käyttää hyödykettä.

Jos järjestely sisältää vuokrasopimuksen, vuokrasopimusosuuteen sovelletaan IAS 17:n vaatimuksia. Järjestelyn muihin osatekijöihin sovelletaan niitä koskevien IFRS-standardien säännöksiä.

TYÖSUHDE-ETUUDET

ELÄKEVELVOITTEET

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuuspohjaisiksi ja maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yksikölle. Konsernilla ei ole oikeudellista tai tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia eläkejärjestelyitä.

Konserniyhitiöiden suomalaisen henkilöstön lakisääteinen eläketurva on hoidettu eläkevakuutuksilla. Ulkomaisen henkilöstön eläkejärjestelyt on hoidettu paikallisen käytännön mukaisesti.

Maksupohjaisissa järjestelyissä, joita suomalainen TyEL-järjestelmä ja ruotsalainen ITP-plan ovat, konsernin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, johon maksusuoritus liittyy.

Etuuspohjaisessa järjestelyssä tyypillisesti määritellään eläke-etuus, jonka työntekijä saa eläkkeelle jäädessään, ja etuuden määrä riippuu yleensä yhdestä tai useammasta tekijästä, kuten iästä, palvelusvuosista ja palkkatasosta.

Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä merkitään taseeseen velaksi veloitteen raportointikauden päättymispäivän nykyarvo, josta vähennetään järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo. Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvan veloitteen määrä perustuu riippumattomien vakuutusmatemaatikkojen vuosittaisiin laskelmiin, joissa käytetään ennakoituun etuusoikeyksikköön perustuva menetelmä (projected unit credit method). Veloitteen nykyarvo määritetään diskonttaamalla arvioidut vastaiset rahavirrat korolla, joka vastaa yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen korkoa. Lainat, joiden korkoa käytetään, on laskettu liikkeeseen samassa valuutassa kuin maksettavat etuudet ja erääntyvät suunnilleen samaan aikaan kuin vastaava eläkevelvoite. Maissa, joissa tällaisille joukkovelkakirjalainoille ei ole syviä markkinoita, käytetään valtion joukkolainojen markkinakorkoja.

Etuuspohjaisesta järjestelystä aiheutuva kauden työsuoritukseen perustuva meno merkitään tuloslaskelmaan henkilöstökuluihin, ellei sitä sisällytetä jonkin omaisuuserän hankintamenuon, ja sen määrä vastaa etuuspohjaisen veloitteen muutosta, joka johtuu kyseisen kauden työsuorituksesta, järjestelyjen supistamisista ja veloitteiden täyttämisestä.

Aiempaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Nettokorko lasketaan etuuspohjaisen veloitteen ja järjestelyyn kuuluvien varojen nettomäärälle diskonttaus korkoa käyttäen. Se sisältyy tuloslaskelmassa työsuhde-etuuksista aiheutuneisiin kuluihin.

Kokemusperusteisista tarkistuksista ja vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta oman pääoman hyvitykseksi tai veloituksiksi sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

OSAKEPALKKIOJÄRJESTELMÄ

IFRS2:n mukaan osakeperusteiset kannustinjärjestelmät tulee arvostaa käypään arvoon myöntämishetkellä ja kirjataan kuluksi oikeuden syntymisajanjakson kuluessa. Jos osakepalkkio maksetaan osakkeiden ja rahan yhdistelmänä, jakautuu palkkion käyvän arvon määrittäminen IFRS 2 -standardin mukaisesti kahteen osaan: osakkeina selvitettävään ja rahana selvitettävään osuuteen. Osakkeina selvitettävä osuus kirjataan omaan pääomaan ja käteisenä selvitettävä maksu vieraaseen pääomaan. Osakkeina selvitettävän osuuden käypä arvo on palkkion myöntämishetkellä yhtiön osakkeen kurssi vähennettynä odotetuilla osingoilla. Osakeomistusvelvoite on ansaintajaksolla huomioitu vähentämällä käyvästä

arvosta lisäksi osakeostosta aiheutunut laskennallinen rahoituskulu. Rahana selvitettävän osuuden käypää arvoa tarkistetaan uudelleen jokaisena raportointipäivänä osakepalkkion maksuhetkeen asti.

VARAUKSET

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuveloitteen toteutuminen on todennäköistä ja veloitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut asiasta. Konsernin jatkuvaan toimintaan liittyvistä menoista ei kirjata varausta.

Ympäristövelvoitteista kirjataan varaus silloin, kun konsernilla on ympäristölainsäädännön ja konsernin ympäristövastuuperiaatteiden perusteella velvoite, joka liittyy tuotantolaitoksen käytöstä poistamiseen, ympäristövahingon korjaamiseen tai laitteiston paikasta toiseen siirtämiseen.

KAUDEN VEROTETTAVAAN TULOON PERUSTUVAT VEROT JA LASKENNALLISET VEROT

Tuloslaskelman verokulu muodostuu tilikauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi milloin ne liittyvät suoraan omaan pääomaan tai laajaan tuloslaskelmaan kirjattuihin eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin yhtiön kotipaikan verolainsäädännön perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiin tilikausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista tilinpäätöshetken tai arvioidun veronmaksuhetken verokannan mukaisesti. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät johdannaissopimusten käypään arvoon arvostamisesta, etuusperusteisista eläkejärjestelyistä, käyttämättömistä verotuksellisista tappioista ja hankintojen yhteydessä tehdyistä käyppiin arvoihin arvostuksista. Verotuksessa vähennyskeltottomasta liikearvosta ei kirjata laskennallista veroa.

Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä raportointikauden päättymispäivään mennessä säädettyjä verokantoja tai verokantoja, jotka on käytännössä hyväksytyt raportointikauden päättymispäivään mennessä.

Baltian konserniyritysten voittovaroihin liittyvää laskennallista verovelkaa ei ole kirjattu, koska varoilla on turvattu ulkomaisten yritysten omat investointitarpeet. Emoyhtiöllä on määräysvalta Baltian tytäryritysten osingonjakopolitiikkaan, ja kyseisiä voittovaroja ei ole suunniteltu jaettavan ennakoitavassa tulevaisuudessa.

TULOUTUSPERIAATTEET

Liikevaihtona esitetään tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot käypään arvoon arvostettuina välillisillä veroilla, alennuksilla ja valuuttamääräisen myynnin kurssieroilla oikaistuin.

MYDYT TAVARAT JA TUOTETUT PALVELUT

Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Palvelujen tuotot kirjataan sille tilikaudelle, jolla palvelu suoritetaan.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAKSI LUOKITELLUT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT JA LOPETETUT TOIMINNOT

Pitkäaikaiset omaisuuserät luokitellaan myytävänä oleviksi, kun niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä ja myynti on erittäin todennäköinen. Ne esitetään kirjanpitoarvoonsa tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuville menoilla sen mukaan, kumpi näistä on pienempi.

Lopetettu toiminto on konsernin olennainen osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi. Lopetettujen toimintojen voitto esitetään omana eränään muissa laajan tuloslaskelman erissä.

RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

RAHOITUSVARAT

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella, ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Transaktiomenot sisällytetään rahoitusvarojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä, jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Kaikki rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan selvityspäivänä lukuun ottamatta johdannaisia ja spot-kauppoja, jotka kirjataan kaupantekopäivän mukaan. Kaupantekopäivä on päivä, jolloin konserni sitoutuu ostamaan tai myymään rahoitusinstrumentin. Selvityspäivä puolestaan on päivä, jolloin rahoitusvara luovutetaan toiselle osapuolelle tai vastaavasti rahoitusvara vastaanotetaan. Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaaminen tapahtuu silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittävältä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat -ryhmään luokitellaan sellaiset rahoitusvaroihin kuuluvat erät, jotka on hankittu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi tai jotka luokitellaan alkuperäinen kirjaamisen tapahtuessa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi (käyvän arvon vaihtoehdon soveltaminen). Luokittelua voidaan muuttaa vain harvinaisissa erityistilanteissa. Jälkimmäiseen ryhmään luokitellaan sellaiset rahoitusvarat, joita hallinnoidaan käyvän arvon perusteella, tai rahoitusvaroihin kuuluvat erät, joihin liittyy yksi tai useampi kytketty johdannainen, jotka muuttavat sopimuksen rahavirtoja merkittävästi, jolloin koko yhdistelmäinstrumentti arvostetaan käypään arvoon. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat on hankittu pääasiallisesti voiton saamiseksi lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi rahoitusvaroiksi tai -veloiksi. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaisvarat sekä 12 kuukauden kuluessa erääntyvät rahoitusvarat sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat -ryhmän erät on arvostettu käypään arvoon, joka perustuu raportointikauden päättämispäivänä noteerattuun markkinahintaan. Arvostettaessa johdannaisia ja muita rahoitusinstrumentteja, jotka eivät ole kaupankäynnin kohteina, konserni käyttää yleisesti hyväksytyjä arvonmääritysmenetelmiä sekä vastaisten rahavirtojen diskontattuja arvoja. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat sellaisia johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä, jotka erääntyvät määrättyinä päivinä ja jotka konsernilla on vakaa aikomus ja kyky pitää eräpäivään asti. Ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen, ja ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin. Tilikauden aikana konsernilla ei ole ollut tämän luokan mukaisia rahoitusvaroja.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät tai määritettävissä ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla, eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa tai alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä nimenomaisesti luokittele myytävissä oleviksi. Nämä ovat esimerkiksi myyntisaamisia ja muita konsernin saamisia. Niiden arvostusperuste on jaksotettu hankintameno efektiivisen koron

menetelmää käyttäen. Ne sisältyvät taseessa luonteensa mukaisesti lyhyt- tai pitkäaikaisiin varoihin: viimeksi mainittuihin, mikäli ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua.

Myytavissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka on nimenomaisesti luokiteltu tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu muuhun ryhmään. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, paitsi jos ne on tarkoitus pitää alle 12 kuukauden ajan raportointikauden päättymispäivästä lähtien, jolloin ne sisällytetään lyhytaikaisiin varoihin. Myytävissä olevat rahoitusvarat voivat koostua osakkeista ja korollisista sijoituksista. Ne arvostetaan käypään arvoon, tai milloin käypä arvo ei ole määritettävissä luotettavasti, hankintamenuon. Sijoituksen käypä arvo määritetään sijoituksen ostokurssin perusteella. Mikäli myytävissä oleville rahoitusvaroilta ei ole noteerattuja kurseja, konserni soveltaa niiden arvostukseen erilaisia arvostusmenetelmiä. Näitä ovat esimerkiksi viimeaikaiset riippumattomien tahojen väliset kaupat, diskontatut rahavirrat tai muiden samankaltaisten instrumenttien arvostukset. Tässä hyödynnetään yleensä markkinoilta saatua tietoa ja mahdollisimman vähän konsernin itsensä määrittelemiä osatekijöitä.

Myytavissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman erään Muut rahastot sisältyvässä käyvän arvon rahastossa verovaikutus huomioon ottaen. Kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio. Myytävissä olevien sijoitusten korkotuotot kirjataan rahoitustuottoihin käyttäen efektiivisen koron menetelmää.

RAHAVARAT

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista, jotka ovat helposti vaihdettavissa etukäteen tiedossa olevaan määrään käteisvaroja ja joiden arvomuutosten riski on vähäinen. Rahavaroihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien. Konsernitileihin liittyvät luottotilit sisältyvät lyhytaikaisiin rahoitusvelkoihin ja ne on esitetty netotettuina, sillä konsernilla on sopimukseen perustuva laillinen kuitausoikeus, jonka mukaan se voi kuitata velkojalle suoritettavan määrän kokonaan tai osaksi tai muutoin eliminoida sen.

RAHOITUSVAROJEN ARVON ALENTUMINEN

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alentumisesta.

Konserni kirjaa myyntisaamisista arvonalentumistappion, kun on olemassa näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys, maksujen laiminlyönti tai maksusuorituksen viivästyminen yli 90 päivää ovat näyttöä myyntisaamisen arvonalentumisesta. Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin myöhemmällä kaudella ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumisen kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan, kirjattu tappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

RAHOITUSVELAT

Konsernin rahoitusvelat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat ja jaksotettuun hankintamenuon arvostetut muut rahoitusvelat.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat arvostetaan alun perin ja myöhemmin käypään arvoon samoilla periaatteilla kuin vastaavat rahoitusvarat. Johdannaisvelat sisältyvät tähän ryhmään. Muut rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon, ja transaktiomenot sisällytetään alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin rahoitusvelat, lukuun ottamatta johdannaisvelkoja, arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuon. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin. Rahoitusvelat luokitellaan lyhytaikaisiksi, ellei konsernilla ole ehdotonta oikeutta siirtää velan maksua vähintään 12 kuukauden päähän raportointikauden päättymispäivästä.

Ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osana kyseisen omaisuuserän hankintamenoa silloin, kun on todennäköistä, että ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä, ja kun menot on määritettävissä luotettavasti. Esitettyjen tilikausien aikana konsernilla ei ole ollut ehdot täyttäviä investointeja.

Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluiksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainasitoumuksiin liittyvistä järjestelypalkkioista kirjataan transaktiomenoksi todennäköisen nostomäärän mukainen suhteellinen osuus. Järjestelypalkkiot kirjataan taseeseen, kunnes laina nostetaan. Lainan noston yhteydessä lainasitoumuksiin liittyvä järjestelypalkkio merkitään osaksi transaktiokuluja. Siltä osin kuin on todennäköistä, että lainasitoumusta ei tulla nostamaan, järjestelypalkkio kirjataan ennakomaksuksi maksuvalmiuteen liittyvästä palvelusta ja jaksotetaan kuluksi lainasitoumuksen ajanjaksolle.

JOHDANNAISSOPIMUKSET JA SUOJAUSLASKENTA

Johdannaissopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jona konsernista tulee sopimusosapuoli, ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Niiden johdannaissopimusten, joihin sovelletaan suojauslaskentaa ja jotka ovat tehokkaita suojausinstrumentteja, arvonmuutosten tulosvaikutukset esitetään yhteneväisesti suojatun erän kanssa. Kun johdannaissopimuksia solmitaan, konserni käsittelee ne joko saamisten, velkojen tai kiinteiden sitoumusten käyvän arvon suojauksina tai korkoriskin kyseessä ollessa rahavirran suojauksina, ennakoidun erittäin todennäköisen liiketoimen rahavirran suojauksina, ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojauksina tai johdannaissopimuksina, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä. Konserni dokumentoi suojauslaskentaa aloittaessaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumenttien välisen suhteen sekä konsernin riskienhallinnan tavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategian. Konserni dokumentoi ja arvioi suojausta aloittaessa ja vähintään jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä suojaussuhteiden tehokkuuden tarkastelemalla suojaavan instrumentin kykyä kumota suojattavan erän käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset.

RAHAVIRRAN SUOJAUKSET

Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaissopimusten tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman suojausrahastossa (sisältyy erään Käyvän arvon rahasto ja muut rahastot). Suojausinstrumentista omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon. Suojausinstrumentin voiton tai tappion tehoton osuus merkitään rahoitustuottoihin tai -kuluihin (korkojohdannaiset) tai liiketoiminnan muihin kuluihin (hyödykejohdannaiset).

Kun rahavirran suojaukseksi hankittu suojausinstrumentti erääntyy tai se myydään tai kun suojauslaskennan soveltamisedellytykset eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Jos ennakoitun suojatun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan kuitenkin välittömästi tulosvaikutteisesti.

MUUT SUOJAUSINSTRUMENTIT, JOIHIN EI SOVELLETA SUOJAUSLASKENTAA

Siitä huolimatta, että eräät suojaussuhteet täyttävät konsernin riskienhallinnan asettamat tehokkaan suojauksen vaatimukset, niihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Valuuttariskiä suojaavat johdannaiset kuuluvat tähän ryhmään. Näiden käyvän arvon muutokset kirjataan konsernin noudattaman kirjaustavan mukaisesti liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Taseessa ulkomaan valuutan määräisiin myyntisaamisiin ja ostovelkoihin liittyvät johdannaiset esitetään muissa lyhytaikaisissa saamisissa tai veloissa.

Suojausrahaston muutokset on esitetty liitetiedossa 21. "Omaa pääomaa koskevat liitetiedot" kohdassa "Arvonmuutosrahasto".

KYTKETYT JOHDANNAISET

Kytettyjä johdannaisia sisältyy sellaisiin sitoviin kaupallisiin sopimuksiin, jotka on määritetty valuutassa, joka ei ole kummankaan sopimusosapuolen toimintavaluutta ja jota ei yleisesti käytetä siinä taloudellisessa ympäristössä, jossa liiketoimi toteutuu. Tällaiset johdannaiset ovat yleensä valuuttatermiinejä. Esitettyjen tilikausien aikana konsernilla ei ole ollut kytettyjä johdannaisia.

OMA PÄÄOMA

Osakepääomana esitetään yhtiön kaikki osakkeet. Jos yhtiö hankkii takaisin omia osakkeitaan, näiden hankinta vähennetään omasta pääomasta.

OSINKO

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osinkoa ei ole vähennetty jakokelpoisesta omasta pääomasta ennen yhtiökokouksen hyväksyntää.

LIIKEVOITTO

IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen -standardi ei määrittele liikevoiton käsitettä. Konserni on määrittänyt sen seuraavasti: liikevoitto on nettosumma, joka muodostuu kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot ja vähennetään ostokulut ja työsuhte-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot sekä liiketoiminnan muut kulut. Kaikki muut tuloslaskelman erät esitetään liikevoiton alapuolella.

Merkittävät luovutusvoitot ja -tappiot, lopetettujen toimintojen arvon alentumiset ja kirjaamiset, toimintojen uudelleenorganisoinnit tai merkittävät tuomioistuimen päätöksen tai ratkaisun perusteella maksetut vertailukelpoisuuteen vaikuttaviksi eriksi kirjatut korvaukset tai sakot sekä vertailukelpoinen liikevoitto voidaan tarvittaessa esittää erillisenä osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöstiedotteissa.

KRIITTISET LASKENNALLISET ARVIOT JA HARKINTA

Tilinpäätöksen laadinta edellyttää johdon tekemiä arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat tilinpäätöksen sisältöön, sekä johdon harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tärkeimmillä arvioilla on vaikutusta mahdolliseen liikearvon ja muiden omaisuuserien arvon alentumiseen sekä varauksiin. Toteutunut tulos voi poiketa näistä arvioista.

Tilinpäätöstä laadittaessa tehtävät arviot perustuvat johdon parhaaseen harkintaan tilinpäätöspäivänä. Arviot perustuvat menneitä kausia koskevaan kehitykseen sekä tulevaisuutta koskeviin todennäköisimmiksi katsottuihin oletuksiin tilinpäätöspäivänä. Oletukset liittyvät konsernin taloudellisen toimintaympäristön odotettavissa olevaan kehitykseen suhteessa myyntiin ja hankintamenotasoihin. Arvioita ja harkintaan perustuvia ratkaisuja tarkastellaan säännöllisesti.

Tärkeimmät alueet, joiden kohdalla on käytetty arvioita ja oletuksia, esitetään alla.

Johdon tekemät, konserniyhtiöiden tulevien tilikausien veronalaista tuloa koskevat oletukset huomioidaan kirjattujen laskennallisten verosaamisten määrää arvioidessa.

LIIKETOIMINTOJEN YHDISTÄMISESSÄ HANKITUN VARALLISUUDEN KÄYVÄN ARVON MÄÄRITTÄMINEN

Liiketoimintojen yhdistämisessä hankitun varallisuuden käypää arvoa määrittäessään johto käyttää mahdollisuuksien mukaan saatavilla olevia markkina-arvoja. Kun tämä ei ole mahdollista, arvostaminen perustuu pääasiassa varallisuuserän aiempaan tuottoon ja sen aiottuun käyttöön liiketoiminnassa. Aineettoman oikeuden käypään arvoon arvostaminen on edellyttänyt johdolta arvioita vastaisista rahavirroista. Arvostamiset perustuvat diskontattuihin rahavirtoihin sekä arvioituihin luovutus- ja takaisinostohintoihin ja edellyttävät johdolta arvioita ja oletuksia

omaisuuserien tulevasta käytöstä ja vaikutuksesta yhtiön taloudelliseen asemaan. Muutokset liiketoiminnan painopisteissä ja suunnassa voivat johtaa muutoksiin alkuperäisessä arvostuksessa.

Lisäksi sekä aineettomat että aineelliset hyödykkeet tarkistetaan mahdollisen arvon alentumisen varalta vähintään kunakin tilinpäätöspäivänä.

ARVONALENTUMISTESTAUS

Konserni testaa mahdollisen liikearvon arvonalentumisen vuosittain. Rahavirtoja tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät määritetään käyttöarvoon perustuvilla laskelmilla. Näiden laskelmien tekeminen edellyttää arvioiden käyttöä. Vaikka käytetyt oletukset ovat johdon mielestä asianmukaisia, arvioidut kerrytettävissä rahamäärät saattavat poiketa merkittävästi toteutuneesta.

Arvonalentumislaskelmassa käytettyihin oletuksiin liittyy johdon harkintaa, joka koskee eri tekijöiden kehityksen arviointia. Herkkyysanalyysi korostaa sitä, että tuoton kasvuun liittyvät tekijät ovat laskelmissa käytettyjen menetelmien, oletuksien ja arvioiden keskeisimpiä epävarmuuden lähteitä. Tämä herkkyys perustuu edellä mainittujen tekijöiden tulevan kehityksen arvioimisen vaikeuteen.

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTAMINEN

Johdon periaatteena on kirjata hitaasti liikkuvalla ja vanhentuneella vaihto-omaisuudelle arvonalentumistappio, joka perustuu johdon parhaaseen arviointiin konsernin omistuksessa tilinpäätöspäivänä mahdollisesti olevasta käyttökelvottomasta vaihto-omaisuudesta. Konsernilla on johdon hyväksymä vaihto-omaisuuden arvostamispolitiikka. Johdon arviot perustuvat johdonmukaiseen ja jatkuvaan seurantaan ja arviointiin. Myös biologisten hyödykkeiden käypä arvo sisältää johdon harkintaa.

UUDEN JA UUDISTETUN IFRS-NORMISTON SOVELTAMINEN

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit ja tulkinnat, joita konserni ei ole vielä soveltanut. Konserni ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

IFRS 9 "Rahoitusinstrumentit" käsittelee rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelua, arvostamista ja kirjaamista. IFRS 9 julkaistiin kokonaisuudessaan heinäkuussa 2014. Se korvaa rahoitusinstrumenttien luokittelua ja arvostamista koskevat osuudet IAS 39:stä. IFRS 9:ssä on säilytetty useita arvostusmalleja, mutta niitä on yksinkertaistettu. Rahoitusvarat on sen mukaan luokiteltava kolmeen pääryhmään: jaksotettuun hankintamenuun kirjattavat, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat. Luokittelu riippuu yrityksen liiketoimintamallista sekä kyseisten rahoitusvarojen rahavirtojen ominaispiirteistä. Sijoitukset oman pääoman ehtoihin instrumentteihin on arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti, mutta alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä voidaan tehdä peruuttamaton valinta menettelystä, jonka mukaan käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin eikä niitä myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi. Arvonalentumisten osalta on otettu käyttöön odotettuihin luottotappioihin perustuva malli, joka korvaa IAS 39:n mukaisen toteutuneisiin tappioihin perustuvan mallin. Rahoitusvelkojen luokittelu ja arvostaminen muuttuu vain siten, että käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi nimenomaisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen omasta luottoriskistä johtuvat muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Suojauksen tehokkuuteen liittyviä vaatimuksia on IFRS 9:ssä helpotettu poistamalla selkeisiin rajoihin perustuva tehokkuustestaus. Nyt edellytetään taloudellista suhdetta suojauskohteen ja suojausinstrumentin välille ja samaa "suojausastetta" kuin mitä yrityksen johto tosiasiallisesti käyttää riskienhallinnassa. Dokumentaatiota vaaditaan edelleen, mutta se poikkeaa IAS 39:n mukaisesta. Standardia on sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Uudella standardilla ei ole merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Standardi on hyväksytty EU:ssa.

IFRS 15:ssä "Myyntituotot asiakassopimuksista" käsitellään tulouttamista sekä määritetään periaatteet, joiden mukaan tilinpäätöksessä esitetään käyttäjien kannalta hyödyllistä tietoa asiakassopimuksiin perustuvien myyntituottojen luonteesta, määrästä ja epävarmuudesta sekä myyntituottoihin liittyvistä rahavirroista. Myyntituotto kirjataan, kun asiakas saa määräysvallan tavaraan tai palveluun ja näin pystyy ohjaamaan sen käyttöä ja saamaan siitä koituvan hyödyn.

Standardi korvaa IAS 18:n "Tuotot" ja IAS 11:n "Pitkäaikaishankkeet" sekä niihin liittyvät tulkinnat. Standardia on sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Uudella standardilla ei ole merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Standardi on hyväksytty EU:ssa.

IFRS 16 "Vuokrasopimukset" tulee korvaamaan IAS 17 ohjeistuksen koskien vuokrasopimuksia. IFRS 16 määrittää periaatteet, joilla vuokrasopimusten osapuolet kirjaavat, arvostavat ja esittävät tietoja vuokrasopimuksista. Standardia on sovellettava 1.1.2019 alkaen. Aikaisempi soveltaminen on sallittua, mutta vain jos samanaikaisesti sovelletaan IFRS 15:tä. IFRS 16:n mukaan vuokralle ottajan on kirjattava taseeseen varat ja velat sekä tuloslaskelmaan poistot ja rahoituskustannus kaikista yli 12 kuukauden vuokrasopimuksista. Uudella standardilla ei odoteta olevan merkittävää vaikutusta tulokseen ennen veroja. Varojen ja korollisten velkojen odotetaan kasvavan 30-40 miljoonaa euroa nykyisillä vuokrasopimuksilla. Muutokset vuokrasopimuksissa voivat muuttaa tätä summaa. Standardia ei vielä ole hyväksytty EU:ssa.

Millään muulla jo julkaistulla mutta ei vielä voimassa olevalla IFRS-standardilla tai IFRIC-tulkinnalla ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernille.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

1. TOIMINTASEGMENTIT

Konsernin operatiivisesta toiminnasta vastaa konsernin toimitusjohtaja konsernin johtoryhmän avustamana. Toimintasegmentit on määritelty niiden raporttien perusteella, joita konsernin johtoryhmä käyttää resurssien jakamiseen ja tulokellisuuden arviointiin.

Konsernin johtoryhmä seuraa liiketoimintaa maantieteellisesti. Maantieteellisesti katsottuna johto arvioi tulosta Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa ja Baltiassa.

Kaikki maantieteelliset segmentit valmistavat, myyvät ja markkinoivat lihatuotteita ja -valmisteita sekä valmisruokia.

Segmenttien varat ja velat ovat sellaisia liiketoiminnan eriä, jotka ovat suoraan tai perustellusti kohdistettavissa ao. segmentin liiketoimintaan. Segmentin varoihin on laskettu aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, osuudet osakkuusyhtiöissä, vaihto-omaisuus ja korottomat saamiset. Segmentin velkoihin sisältyvät lyhytaikaiset, korottomat velat. Kohdistamattomat erät sisältävät rahoitus- ja veroeriä sekä koko konsernille yhteisiä eriä.

Vuosi 2016	Toiminta-				Toiminta- segmentit yhteensä	Konserni- hallinto	Elimi- noinnit	Kohdistamattomat	Konserni yhteensä
	Ruotsin toiminnot	Suomen toiminnot	Tanskan toiminnot	Baltian toiminnot					
TULOSLASKELMATIEDOT									
Ulkoisen liikevaihto	778,2	790,7	149,5	154,5	1 872,9	-	-	-	1 872,9
Sisäinen liikevaihto	26,1	15,8	23,7	6,8	72,4	-	-72,4	-	0,0
Liikevaihto	804,4	806,5	173,2	161,3	1 945,3	-	-72,4	-	1 872,9
Segmentin liikevoitto	12,9	14,6	-9,5	6,4	24,4	-14,7	-	-	9,7
Kohdistamattomat erät	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Liikevoitto	12,9	14,6	-9,5	6,4	24,4	-14,7	-	-	9,7
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	-0,5	0,4	-	-	-0,1	-	-	-	-0,1
Rahoitustuotot ja -kulut								-8,7	-8,7
Tuloverot								-4,4	-4,4
Tilikauden tulos, jatkuvat toiminnot									-3,6

TASETIEDOT

Segmentin varat	240,5	346,0	84,2	137,2	807,9	47,9	-64,7	-	791,1
Osuudet osakkuusyrietyksissä	4,3	14,0	3,7	-	22,0	0,1	-	-	22,2
Kohdistamattomat varat	-	-	-	-	-	-	-	41,5	41,5
Varat yhteensä	244,8	360,1	87,9	137,2	830,0	48,0	-64,7	41,5	854,8

Segmentin velat	100,0	155,3	17,9	19,7	293,0	10,2	-33,7	-	269,4
Kohdistamattomat velat	-	-	-	-	-	-	-	175,7	175,7
Velat yhteensä	100,0	155,3	17,9	19,7	293,0	10,2	-33,7	175,7	445,1

MUUT TIEDOT

Liikevaihto, tavarat	777,5	786,0	149,5	154,3	1 867,3	-	-	-	1 867,3
Liikevaihto, palvelut	0,7	4,7	-	0,2	5,6	-	-	-	5,6
Investoinnit	19,8	60,3	3,1	10,8	94,0	3,6	-	-	97,6
Poistot	-11,3	-24,6	-9,4	-8,9	-54,1	-0,4	-	-	-54,6
Arvon alentumiset	-0,4	-	-	-	-0,4	-	-	-	-0,4
Liikearvot	31,4	19,8	3,6	22,2	77,0	-	-	-	77,0
Rahavirta ilman rahoituskuluja	8,2	25,9	-0,8	6,7	40,1	-16,4	-	-	23,7

Rahavirta ilman rahoituskuluja, täsmäytys konserni yhteensä

Liiketoiminnan rahavirta									70,9
Rahoituserät (-)									6,9
Investointien rahavirta									-53,9
Myönnetyt lainat ja lainasaamisten takaisinmaksut (-)									-0,2
Rahavirta ilman rahoituskuluja									23,7

Vuosi 2015	Toiminta-					Konserni- hallinto	Elimi- noinnit	Kohdistamattomat	Konserni yhteensä
	Ruotsin toiminnot	Suomen toiminnot	Tanskan toiminnot	Baltian toiminnot	segmentit yhteensä				
TULOSLASKELMATIEDOT									
Ulkoinen liikevaihto	813,5	792,4	145,0	166,3	1 917,1	-	-	-	1 917,1
Sisäinen liikevaihto	28,4	9,2	30,9	7,4	76,0	-	-76,0	-	0,0
Liikevaihto	841,9	801,6	175,9	173,6	1 993,1	-	-76,0	-	1 917,1
Segmentin liikevoitto	21,1	4,9	-9,3	5,4	22,1	-12,5	-	-	9,6
Kohdistamattomat erät	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Liikevoitto	21,1	4,9	-9,3	5,4	22,1	-12,5	-	-	9,6
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	0,1	0,4	1,2	-	1,7	-	-	-	1,7
Rahoitustuotot ja -kulut								-9,1	-9,1
Tuloverot								-0,3	-0,3
Tilikauden tulos, jatkuvat toiminnot									1,9
TASETIEDOT									
Segmentin varat	244,0	324,0	93,3	142,2	803,5	18,1	-55,9	-	765,7
Osuudet osakkuusyrityksissä	4,9	13,7	4,5	-	23,2	0,1	-	-	23,3
Kohdistamattomat varat	-	-	-	-	-	-	-	48,3	48,3
Varat yhteensä	248,9	337,7	97,8	142,2	826,6	18,3	-55,9	48,3	837,3
Segmentin velat	93,5	87,7	18,4	19,2	218,8	7,9	-7,6	-	219,2
Kohdistamattomat velat	-	-	-	-	-	-	-	192,4	192,4
Velat yhteensä	93,5	87,7	18,4	19,2	218,8	7,9	-7,6	192,4	411,5

MUUT TIEDOT

Liikevaihto, tavarat	812,8	786,0	145,0	166,0	1 909,7	-	-	-	1 909,7
Liikevaihto, palvelut	0,7	6,4	-	0,2	7,3	-	-	-	7,3
Investoinnit	13,7	18,2	5,4	10,6	47,9	1,7	-	-	49,6
Poistot	-12,2	-22,3	-9,5	-8,9	-52,9	-0,4	-	-	-53,3
Arvon alentumiset	-	-11,4	-	-	-11,4	-	-	-	-11,4
Liikearvot	32,6	19,8	3,6	22,2	78,2	-	-	-	78,2
Rahavirta ilman rahoituskuluja	20,4	16,0	-2,1	8,0	42,2	-10,0	-	-	32,2

Rahavirta ilman rahoituskuluja, täsmäytys konserni yhteensä

Liiketoiminnan rahavirta	66,8
Rahoituserät (-)	8,5
Investointien rahavirta	-41,8
Myönnetyt lainat ja lainasaamisten takaisinmaksut (-)	-1,3

Rahavirta ilman rahoituskuluja **32,2**

2. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

	2016	2015
Vuokratuotot	1,3	2,5
Myyntivoitot pysyvistä vastaavista	1,0	1,4
Myyntivoitot omistuksista muissa yhtiöissä (sijoituksissa)	-	1,1
Valuuttajohdannaisten kurssivoitot	1,4	1,2
Vakuutuskorvaus	0,1	0,9
Julkiset avustukset	0,1	0,1
Liiketoiminnan muut tuotot	7,6	8,0
Liiketoiminnan muut tuotot	11,4	15,1

3. MATERIAALIT JA PALVELUT

	2016	2015
Ostot tilikauden aikana	-1 148,2	-1 184,2
Varastojen lisäys tai vähennys	-4,2	0,9
Valmistus omaan käyttöön	0,0	0,0
Aineet, tavarat, tarvikkeet	-1 152,4	-1 183,2
Ulkopuoliset palvelut	-153,2	-161,5
Materiaalit ja palvelut	-1 305,7	-1 344,8

4. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUNEET KULUT

	2016	2015
Palkat ja palkkiot	-254,8	-249,2
Osakepalkkiojärjestelmän kulut	-0,0	-0,2
Eläkekulut, maksupohjaiset järjestelyt	-28,6	-26,9
Eläkekulut, etuusperusteiset järjestelyt	-1,7	-1,7
Eläkekulut yhteensä	-30,3	-28,6
Muut henkilösivukulut	-41,4	-41,3
Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut	-326,6	-319,3
Toimitusjohtajat ja toimitusjohtajan sijaiset	-4,0	-2,7
Hallituksen jäsenet	-0,3	-0,3
Johdon palkat, palkkiot ja luontoisedut	-4,3	-3,0
Henkilöstömäärä tilikauden aikana keskimäärin		
Toimihenkilöt	1 269	1 234
Työntekijät	6 050	6 203
Yhteensä	7 319	7 437

OSAKEPALKKIOJÄRJESTELMÄ

HKScanin hallitus on 19.12.2012 päättänyt ottaa käyttöön osakepalkkiojärjestelmän osana yhtiön avainhenkilöiden kannustus- ja sitouttamisjärjestelmää. Osakepalkkiojärjestelmä tarjoaa kohderyhmälle mahdollisuuden saada palkkiona HKScanin A-sarjan osakkeita kolmelta ansaintajaksolta, vuosilta 2013, 2014 ja 2015, niille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Hallitus päättää ansaintajakson alkaessa ansaintajaksolle asetettavista kriteereistä ja niille asetettavista tavoitteista. Lisäksi uudessa osakepalkkiojärjestelmässä on yksi kolmen vuoden ansaintajakso, kalenterivuodet 2013–2015. Palkkion saaminen tältä ansaintajaksolta edellyttää, että avainhenkilö ennestään omistaa tai hankkii yhtiön A-sarjan osakkeita hallituksen päättämän määrän.

Järjestelmän mahdollinen palkkio ansaintajaksolta 2015 perustuu HKScan-konsernin osakekohtaiseen tulokseen (EPS) ja sijoitetun pääomaan tuottoon (ROCE).

Mahdolliset palkkiot ansaintajaksolta 2015 maksetaan vuonna 2018 osittain yhtiön A-sarjan osakkeina ja osittain rahana. Rahaosuudella pyritään kattamaan palkkiosta avainhenkilölle aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Mikäli avainhenkilön työ- tai toimisuhde päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei pääsääntöisesti makseta.

Keväällä 2016 maksettiin 44 885 osaketta 17 osallistujalle ansaintajaksolta 2013–2015. Lisäksi maksettiin rahaosuus, jolla katettiin palkkiosta aiheutuvia veroja.

HKScan Oyj:n hallitus hyväksyi 18.12.2015 osakepohjaisen kannustinjärjestelmän konsernin avainhenkilöille vuodelle 2016. Uudessa osakepalkkiojärjestelmässä on yksi ansaintajakso, vuosi 2016. Järjestelmän mahdollinen palkkio ansaintajaksolta perustuu HKScan-konsernin tulokseen ennen korkoja, veroja, poistoja ja kuoletuksia (EBITDA) sekä osakekohtaiseen tulokseen (EPS).

Palkkiot ansaintajaksolta maksetaan osittain yhtiön A-sarjan osakkeina ja osittain rahana seuraavasti: 50 prosenttia vuonna 2017 ja 50 prosenttia vuonna 2018. Rahaosuudella pyritään kattamaan palkkiosta avainhenkilöille aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Mikäli avainhenkilön työ- tai toimisuhte päättyy ennen palkkion maksamista, palkkiota ei makseta.

Palkkiojärjestelmän piiriin kuuluu 37 henkilöä. Ansaintajakson perusteella maksettavat palkkiot ovat yhteensä enintään noin 366 000 HKScan Oyj:n A-sarjan osaketta sekä osakkeiden arvoa vastaava määrä rahaa.

Osakepalkkiojärjestelmän perustiedot ja tapahtumat on koottu seuraaviin taulukoihin.

OSAKEPOHJAISET KANNUSTIMET TILIKAUDELLA 1.1.-31.12.2016

Järjestelmä	Osakepalkkiojärjestelmä 2016		Osakepalkkiojärjestelmä 2013		Yhteensä
	Ansaintajakso 2016, 2017 toimitus	Ansaintajakso 2016, 2018 toimitus	Ansaintajakso 2013-2015	Ansaintajakso 2015	
Instrumentti					
Osakepalkkioita enintään, brutto kpl	366 000	366 000	121 000	451 000	1 304 000
Myöntämispäivä	16.6.2016	16.6.2016	1.2.2013	10.2.2015	-
Oikeuden syntyminen / maksu viimeistään, pvm	31.8.2017	31.3.2018	30.4.2016	30.4.2018	-
Maksimi juoksuaika, vuotta	1,2	1,8	3,2	3,2	2,2
Jäljellä oleva juoksuaika, vuotta	0,7	1,3	-	1,3	1,2
Oikeuden syntymisehdot	EBITDA (70 %), EPS (30 %), Työssäolovelvoite	EBITDA (70 %), EPS (30 %), Työssäolovelvoite	Osakkeiden osto- ja omistusvelvoite, Työssäolovelvoite	EPS (70 %), ROCE-% (30 %), Työssäolovelvoite	
Henkilöitä tilikauden päätyessä	28	28	-	20	
Maksutapa	Osakkeita ja rahaa	Osakkeita ja rahaa	Osakkeita ja rahaa	Osakkeita ja rahaa	

Muutokset tilikauden aikana	Ansaintajakso 2016, 2017 toimitus	Ansaintajakso 2016, 2018 toimitus	Ansaintajakso 2013-2015	Ansaintajakso 2015	Yhteensä
1.1.2016					
Myönnetyt palkkiot tilikauden alkaessa	0	0	92 500	442 000	534 500
Muutokset tilikauden aikana					
Myönnetyt	273 000	273 000	0	0	546 000
Menetetyt	12 000	12 000	0	20 268	32 268
Toteutetut	0	0	92 500	0	92 500
Rauenneet	0	0	0	367 962	367 962
31.12.2016					
Myönnetyt palkkiot tilikauden päättyessä	261 000	261 000	0	53 770	575 770

Tilikauden aikana myönnettyjen osakeperusteisten kannustimien hinnoittelu määritettiin seuraavien panosten mukaan, ja niillä oli seuraava vaikutus:

Tilikauden aikana myönnettyjen osakepalkkioiden arvostusparametrit

Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, euroa	3,10
Osakkeen kurssi tilikauden päättyessä, euroa	3,19
Juoksuaika, vuotta	1,5
Odotetut osingot (mikäli ei hyvitetä), euroa	0,00
Käypä arvo myöntämishetkellä yhteensä, euroa	1 692 600
Käypä arvo raportointihetkellä yhteensä, euroa	0

Osakepohjaisten kannustimien vaikutus tulokseen ja tauloudelliseen asemaan tilikauden aikana

Tilikauden kustannukset, osakepohjaiset maksut, euroa	35 260
Omana pääomana kirjattava, euroa	24 646
Osakepohjaisista maksuista aiheutuva velka tilikauden lopussa, euroa	62 696

5. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

	2016	2015
Suunnitelman mukaiset poistot	-54,6	-53,3
Arvonalentumiset	-0,4	-11,4
Yhteensä	-55,0	-64,7

Konserni ilmoitti lokakuussa 2015 investoinnistaan Raumalle rakennettavaan siipikarjatuotantolaitokseen. Investoinnin arvo on 80 miljoonaa euroa. Investoinnista aiheutui nykyisen Euran tuotantolaitoksen käyttöömaisuuden 11,4 miljoonan euron alaskirjaus.

6. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

	2016	2015
Vuokrat	-13,2	-16,1
Luovutustappiot pysyvistä vastaavista	-0,2	-1,1
Tutkimus- ja kehitysmenot	-6,6	-5,1
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	-11,7	-12,3
Energia	-35,4	-37,0
Kunnossapito	-38,1	-39,6
Mainos-, markkinointi- ja edustuskulut	-23,2	-21,5
Palvelu-, tietohallinto- ja konttorikulut	-25,5	-25,5
Muut kulut	-33,7	-35,8
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-187,5	-193,9

TILINTARKASTUSPALKKIOT

Konsernin tilintarkastuspalkkiot sen riippumattomille tilintarkastajille esitetään alla olevassa taulukossa. Varsinaisen tilintarkastuksen tilintarkastusmenot liittyvät vuositilinpäätösten tarkastukseen ja niihin läheisesti liittyviin lainsäädännöllisiin toimintoihin. Tilintarkastuksen muita palkkioita ovat mm. verokonsultointi ja yritysjärjestelyissä avustaminen.

	2016	2015
Tilintarkastuspalkkiot	-0,6	-0,4
Veroneuvonta	-0,0	0,0
Muut palkkiot	-0,4	-0,1
Tilintarkastusmenot yhteensä	-1,0	-0,5

7. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Rahoitustuotot	2016	2015
Osinkotuotot	0,4	0,1
Korkotuotot		
Korkotuotot lainoista ja saamisista	1,9	2,0
Korkotuotot korkojohdannaisista	-	-
Muut rahoitustuotot	0,1	0,0
Yhteensä	2,3	2,1
Rahoituskulut		
Korkokulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön arvostetuista rahoitusveloista	-5,9	-5,8
Korkokulut korkojohdannaisista	-3,9	-3,7
Muut rahoituskulut		
Tehoton osuus, korkoriskin suojaus	-	-
Lainasaamisten arvonalentuminen	-	-
Muut rahoituskulut	-1,2	-1,3
Kurssierot lainoista ja saamisista	-0,1	-0,4
Yhteensä	-11,1	-11,2
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-8,7	-9,1

8. TULOVEROT

Tuloverot	2016	2015
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-1,4	-1,4
Aikaisempien tilikausien verot	0,1	-0,1
Laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutos	-3,1	1,2
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-4,4	-0,3
Verokannan täsmäytys, kumulatiivinen		
Kirjanpidon voitto/tappio ennen veroja	0,9	2,2
Laskennallinen vero emoyhtiön verokannalla	-0,2	-0,4
Ulkomaisten tytäryhtiöiden poikk. verokantojen vaikutukset	0,7	-0,1
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	-0,2	0,6
Verovapaat tulot	0,2	-0,0
Vähennyskelvottomat menot	-0,0	-0,3
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden käyttö	-	0,1
Tilikauden tappioista kirjaamaton vero	-2,7	0,0
Aikaisempien tilikausien vero	0,1	-0,1
Aiempia tilikausia koskevat oikaisut	-2,2	-0,0
Verokannan muutoksen vaikutus	-0,0	-0,0
Verokulu tuloslaskelmassa	-4,4	-0,3

9. OSAKEKOHTAINEN TULOS

	2016	2015
Emoyrityksen omistajille kuuluva tilikauden voitto	-5,4	0,3
Yhteensä	-5,4	0,3
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo (1 000 kpl)	54 006	53 973
Laimennusvaikutuksella oikaistut osakkeet, painotettu keskiarvo	54 006	53 973
Laimentamaton osakekohtainen tulos (euroa/osake)	-0,10	0,01
Laimennusvaikutuksella oikaistu tulos (euroa/osake)	-0,10	0,01

TASEEN LIITETIEDOT

10. VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT

	2016	2015
Vertailukelpoinen liikevoitto	13,2	21,5
Omaisuuuden alaskirjaus, Suomi*	-	-11,4
Työsuhteen lopetus, Ruotsi**	-	-0,5
Työsuhteen lopetus, Konsernihallinto**	-1,2	-
Työsuhteen lopetus, Tanska**	-0,5	-
Työsuhteen lopetus, Suomi**	-0,3	-
Ympäristövaraus, Ruotsi***	-1,5	-
Liikevoitto	9,7	9,6

* Sisältyvät tuloslaskelmassa riville "Poistot"

** Sisältyvät tuloslaskelmassa riville "Työsuhte-etuuksista aiheutuneet kulut"

*** Sisältyvät tuloslaskelmassa riville "Liiketoiminnan muut kulut"

11. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

	2016	2015
Hankintameno 1.1.	95,1	94,4
Muuntoerot	-2,5	1,4
Lisäykset	0,9	0,9
Lisäykset (yrityssostot)	-	0,1
Vähennykset	-0,0	-2,3
Siirrot erien välillä	0,4	0,5
Hankintameno 31.12.	94,0	95,1
Kertyneet poistot 1.1.	-26,1	-25,6
Muuntoerot	0,2	-0,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	2,2
Tilikauden poisto	-2,1	-2,6
Kertyneet poistot 31.12.	-28,0	-26,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	66,0	69,1

Ruotsin liiketoimintaan kuuluvat tavaramerkit, kirjanpitoarvoltaan 57,1 (59,4) miljoonaa euroa testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Konsernin arvion mukaan niillä on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Nämä ovat hyvin tunnettuja tavaramerkkejä, joilla on pitkä historia ja korkea liiketoiminta sekä kannattavuus vaikutus ja näin kuvitellaan olevan niin myös tulevaisuudessa. Arvonalentumistestaus tehdään segmenttitasolla ja se kattaa kaikki segmentin varat (katso yksityiskohtainen määritelmä liitetiedosta 12). Jäljellä oleva tasearvo muodostuu IT-ohjelmistoista, muista tuotemerkeistä ja liittymismaksuista.

12. LIIKEARVO

	2016	2015
Hankintameno 1.1.	78,2	75,4
Muuntoerot	-1,2	0,7
Lisäykset (yritysostot)	-	2,1
Vähennykset	-	-
Poistot ja arvonalentumiset	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	77,0	78,2

LIIKEARVOJEN KOHDISTUS

Kaikki konsernin liikearvon kirjaamiseen johtaneet hankinnat ovat kohdistuneet yksittäisen rahavirtaa tuottavan yksikön nettovarojen hankintaan tai liiketoiminnan hankintaan, ja liikearvo on hankintakohtaisesti kohdistettu kyseiselle rahavirtaa tuottavalle yksikölle. Liikearvoa on kohdistettu yhteensä neljälle eri rahavirtaa tuottavalle yksikölle.

Liikearvojen erittely	2016	2015
Suomi	19,8	19,8
Ruotsi	31,4	32,6
Tanska	3,6	3,6
Baltia	22,2	22,2
Yhteensä	77,0	78,2

ARVONALENTUMISTESTAUS

Yhtiö laatii arvonalennustestauslaskelmat vuosittain. Keskeisiä oletuksia laskelmissa ovat liiketoiminnan kasvunäkymät, kustannuskehitys ja käytetty diskonttokorko.

Johto tarkastelee liiketoiminnan tuloksia liiketoimintakohtaisesti ja on tunnistanut Suomen, Ruotsin, Tanskan ja Baltian maat pääliiketoiminnoiksi. Johto seuraa liikearvoa liiketoimintasegmenttien tasolla.

Arvonalennustestauksessa kaikki segmentin varat testataan tulevaisuuden rahavirtaa vastaan. Rahavirtaa tuottavan yksikön liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu arvonalentumistestauksessa käyttöarvolaskelmiin. Laskelmissa käytetyt rahavirta-arviot perustuvat johdon ja hallituksen hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat viiden vuoden ajanjakson. Suunnitelmat perustuvat maltilliseen ja varovaiseen liikevaihdon kasvuun oletuksella, että konserni saavuttaa ennustejaksolla 4 prosentin liikevoittotason. Ennustejakson jälkeinen rahavirta on ekstrapoloitu käyttäen varovaista kasvukerrointa (1,0 prosenttia). Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kasvukertoimet ennustejakson jälkeiselle ajalle eivät ylitä rahavirtaa tuottavien yksiköiden pitkäaikaista historiallista kasvua.

Korkokanta on määritelty oman ja vieraan pääoman painotettuna keskikustannuksena (WACC). Korkokannan laskenta perustuu samalla alalla toimivien yhtiöiden (verrokkiryhmä) markkinatietoon. Lisäksi laskennassa on huomioitu markkina-aluekohtaiset riskit. Käytetyt korkokannat ovat Suomessa 4,7 (5,2) prosenttia, Ruotsissa 4,7 (5,1) prosenttia, Tanskassa 4,7 (5,3) prosenttia ja Baltiassa 4,8 (5,5) prosenttia. WACC-korot muuttuivat edelliseen vuoteen verrattuna pääasiassa riskittömän koron laskun vuoksi.

Kunkin rahavirtaa tuottavan yksikön herkkyyks arvon alentumiselle testataan diskonttaus korkoa, tulevaa rahavirtaa ilman rahoituskuluja ja kannattavuuden kehitystä kuvaavaa kasvutekijää muuttamalla. Herkkyyksanalyysin perusteella kohtuullinen muutos muuttujissa ei johtaisi minkään rahavirtaa tuottavan yksikön arvon alentumiseen.

Oheinen taulukko esittää terminaali rahavirran ilman rahoituskuluja, jolla rahavirtaa tuottavan yksikön varat ovat yhtä suuret kerrytettävissä olevan rahamäärän kanssa muiden muuttujien pysyessä muuttumattomina.

	2015 rahavirta ilman rahoituskuluja	2016 rahavirta ilman rahoituskuluja	terminaali rahavirta ilman rahoituskuluja
Ruotsi	20,4	8,2	7,2
Suomi	16,0	25,9	10,0
Tanska	-2,1	-0,8	2,7
Baltia	8,0	6,7	4,5

Muissa tekijöissä johdon käsityksen mukaan käytettyjen oletusten kohtuulliset muutokset eivät johda arvonalentumisiin minkään rahavirtaa tuottavan yksikön liikearvoissa. Äkilliset ja muut kuin jokseenkin mahdolliset muutokset rahavirtaa tuottavien yksiköiden toimintaympäristössä voivat johtaa pääomakustannusten kasvamiseen tai tilanteeseen, jossa rahavirtaa tuottavalle yksikölle joudutaan arvioimaan selkeästi alhaisemmat rahavirrat. Tällaisessa tilanteessa arvonalenemistappioiden kirjaaminen on todennäköistä.

Suoritettujen vuosittaisten arvonalennustestien perusteella ei ole tehty arvonalennuksia vuosina 2016 ja 2015.

13. AINEELLISET HYÖDYKKEET

	Maa- ja vesialueet	Raken- nukset ja raken- nelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineel- liset hyödyk- keet	Ennako- maksut ja kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä
Aineelliset hyödykkeet 2016						
Hankintameno 1.1.	11,3	463,3	619,1	15,8	18,6	1 128,1
Muuntoerot	-0,1	-3,2	-6,3	0,0	-0,2	-9,8
Lisäykset	-	3,1	11,4	1,3	81,0	96,9
Lisäykset (yritysostot)	-	-	-	-	-	-
Vähennykset	-0,4	-2,2	-10,1	-0,9	-0,2	-13,7
Vähennykset (yritysmyyntit)	-	-	-5,6	-	-	-5,6
Muu muutos	0,0	-	-	-	0,0	0,0
Siirrot erien välillä	-0,0	5,3	18,8	0,5	-24,8	-0,2
Hankintameno 31.12.	10,8	466,4	627,3	16,8	74,3	1 195,6
Kertyneet poistot 1.1.	-0,0	-278,9	-474,3	-13,1	-	-766,3
Muuntoerot	-	2,6	5,0	-0,0	-	7,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	2,0	9,9	0,1	-	11,9
Yritysmyyntien kertyneet poistot	-	0,0	5,2	0,0	-	5,2
Tilikauden poisto	-	-15,1	-36,3	-1,0	-	-52,4
Arvonlennukset	-	-	-0,0	-	-	-0,0
Arvonlennusten palautukset	-	-	-	-	-	0,0
Muu muutos	-	-	-	-	-	-
Kertyneet poistot 31.12.	-0,0	-289,5	-490,5	-14,0	-	-793,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	10,8	176,9	136,8	2,8	74,3	401,7

	Maa- ja vesialueet	Raken- nukset ja raken- nelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineel- liset hyödyk- keet	Ennako- maksut ja kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä
Aineelliset hyödykkeet 2015						
Hankintameno 1.1.	10,0	441,4	595,0	14,6	20,7	1 081,6
Muuntoerot	0,1	1,6	3,3	-0,0	0,2	5,1
Lisäykset	1,1	8,7	9,1	1,6	28,2	48,7
Lisäykset (yrityssotot)	0,3	5,3	2,2	-	-	7,8
Vähennykset	-0,1	-5,2	-5,7	-0,6	-0,6	-12,1
Vähennykset (yritysmyyntit)	-	-	-11,8	-0,0	-	-11,8
Muu muutos	0,0	4,9	4,3	0,1	0,1	9,3
Siirrot erien välillä	-0,1	6,6	22,7	0,2	-30,0	-0,6
Hankintameno 31.12.	11,3	463,3	619,1	15,8	18,6	1 128,1
Kertyneet poistot 1.1.	-0,1	-253,2	-447,0	-11,6	-	-711,9
Muuntoerot	-0,0	-1,4	-2,7	0,0	-	-4,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,1	2,0	4,7	-0,4	-	6,4
Yritysmyyntien kertyneet poistot	-	-	8,8	0,0	-	8,8
Tilikauden poisto	-	-12,8	-36,9	-1,0	-	-50,7
Arvonalennukset	-	-11,4	-	-	-	-11,4
Arvonalennusten palautukset	-	-	-	-	-	0,0
Muu muutos	-	-2,1	-1,2	-0,0	-	-3,4
Kertyneet poistot 31.12.	0,0	-278,9	-474,3	-13,1	-	-766,3
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	11,3	184,4	144,8	2,8	18,6	361,8

Muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet sisältävät 1,2 (1,4) miljoonaa euroa biologisia hyödykkeitä. Nämä ovat teuraseläimiä tuottavia eläimiä, ja ne on arvostettu hankintamenoon, josta on vähennetty eläinten ikääntymisestä aiheutuva käyttöarvon alenemista vastaava kustannus. Tuottaville eläimille ei ole olemassa markkinahintaa.

14. HANKITUT LIKETOIMINNOT

Vuonna 2016 ei ollut liiketoimintojen hankintoja.

2.7.2015 HKScan Finland Oy osti 50 prosenttia Paimion Teurastamo Oy:n osakekannasta osana kannattavan kasvun strategiaansa.

Paimion Teurastamo on keskittynyt nautojen teurastukseen, ja se toimii vuonna 2012 käyttöönotetuissa tiloissa Paimiossa. Yhtiön liikevaihto vuonna 2014 oli 13,8 miljoonaa euroa, ja sen toiminta on kannattavaa. Paimion teurastamo työllistää noin 40 henkeä.

Kauppa tukee konsernin naudanlihaan liittyvää strategista projektia, jolla haetaan innovaatioita ja entistä kuluttajalähtöisempää naudanlihan tuotteistusta konsernin kaikilla kotimarkkinoilla. HKScanilla on nautateurastamo myös Outokummussa. Kahden nautateurastamon mallissa eläinkuljetusten etäisyydet ovat mahdollisimman lyhyet, minkä lisäksi malli tarjoaa sopimustuottajille nopeutta ja joustavuutta eläinten noutoihin.

Hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen arvot hankintahetkellä olivat seuraavat:

	Liitetieto	Kirjatut arvot
Aineettomat hyödykkeet	11.	0,1
Aineelliset hyödykkeet	13.	7,8
Vaihto-omaisuus		0,1
Myyntisaamiset ja muut saamiset		1,3
Rahavarat		0,5
Varat yhteensä		9,7
Laskennalliset verovelat	17.	1,0
Ostovelat ja muut velat		1,2
Velat yhteensä		2,1
Nettovarallisuus		7,5

Liikearvon syntyminen hankinnassa:

Luovutettu vastike		5,9
Määräysvallattomien omistajien osuus perustuen suhteelliseen osuuteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta		3,8
Hankitun kohteen yksilöitävissä oleva nettovarallisuus		-7,5
Liikearvo		2,1

Hankinnasta syntyi 2,1 miljoonan euron liikearvo, joka perustuu yhtiön hankinnasta odotettavissa oleviin synergiahyötyihin. Kirjattu liikearvo ei ole vähennyskelpoinen verotuksessa.

Liiketoiminnan muihin kuluihin ei sisälly olennaisia hankintaan liittyviä kuluja.

Paimion Teurastamo Oy:n konsernin ulkoinen kuukauden liikevaihto 7,7 miljoonaa euroa ja tulos -0,1 miljoonaa euroa sisältyvät konsernin vuoden 2015 tuloslaskelmaan. Jos hankittu liiketoiminta olisi yhdistelty tilikauden 2015 alusta lähtien, konsernin liikevaihto olisi ollut 7,2 miljoonaa euroa ja tulos 0,1 miljoonaa euroa suurempi.

15. OSUUDET OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYKSISSÄ

	2016	2015
Hankintameno 1.1.	23,3	22,7
Muuntoerot	-0,2	0,1
Lisäykset (yritysostot)	-	0,8
Vähennykset (yritysjärjestelyt)	-	-1,0
Muu muutos	-	-0,1
Hankintameno 31.12.	23,1	22,5
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-0,1	1,7
Osingot osakkuus- ja yhteisyrityksistä	-0,9	-0,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	22,2	23,3
Vaikutus konsernin tulokseen:		
Osakkuusyrietykset	-0,4	-3,6
Yhteisyritykset	0,3	5,3
Yhteensä	-0,1	1,7
Kirjanpitoarvot konsernin taseessa:		
Osakkuusyrietykset	12,7	13,6
Yhteisyritykset	9,5	9,7
Yhteensä	22,2	23,3

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt osakkuus- ja yhteisyritykset on lueteltu liitetiedossa 29. Konsernilla ei ole yksittäisiä merkittäviä osakkuus- tai yhteisyrityksiä. Konserni harjoittaa osakkuus- ja yhteisyritysten kautta liiketoimintaa mm. harjoittamalla teurastusta, leikkuuta, lihan jatkojalostusta ja käyttämällä vuokraus-, jätteiden hävittämis-, tutkimus- ja neuvontapalveluita.

Konsernin osuuteen osakkuus- ja yhteisyrityksissä ei liity ehdollisia velkoja.

16. RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

RAHOITUSINSTRUMENTIT LUOKITTAIN 2016

	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat, kau- pankäyntitar- koituksessa pidettävät		Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Suojauslaskennassa olevat johdannaiset	Jaksettuihin hankintameno- arvostetut rahoitus- velat	Yhteensä	Käypä arvo	Käyvän arvon hierarkia
Taseen varat									
Pitkäaikaiset myynti- ja muut saamiset	-	4,7	-	-	-	-	4,7	-	-
Myytavissä olevat sijoitukset	-	0,0	12,8	-	-	-	12,8	-	-
Myyntisaamiset ja muut saamiset*	-	113,1	-	-	-	-	113,1	-	-
Johdannaiset	0,1	-	-	-	-	-	0,1	0,1	2
Rahat ja pankkisaamiset	-	6,6	-	-	-	-	6,6	-	-
Yhteensä	0,1	124,4	12,8	0,0	0,0	0,0	137,3	0,1	2

* Myyntisaamisten ja muiden saamisten tasearvo 123,7 miljoonaa euroa sisältää johdannaisia 0,1 miljoonaa euroa sekä rahoitusinstrumentteihin kuulumattomia ennakkomaksuja ja muita eriä 10,5 miljoonaa euroa.

Taseen velat									
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	-	-	-	-	-	126,9	126,9	-	-
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	-	-	-	-	-	0,1	0,1	-	-
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	-	-	-	-	-	17,2	17,2	-	-
Johdannaiset*	0,4	-	-	13,3	-	-	13,7	13,7	2
Ostovelat ja muut velat*	-	-	-	-	-	245,3	245,3	-	-
Yhteensä	0,4	0,0	0,0	13,3	389,5	403,2	13,7	13,7	2

* Ostovelkojen ja muiden velkojen tasearvo 259,2 miljoonaa euroa sisältää johdannaisia 13,7 miljoonaa euroa ja rahoitusinstrumentteihin kuulumattomia ennakkomaksuja 0,2 miljoonaa euroa.

RAHOITUSINSTRUMENTIT LUOKITTAIN 2015

	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat, kaupankäyntitar-koituksessa pidettävät		Lainat ja muut saamiset	Myytävisissä olevat rahoitusvarat	Suojauslaskennassa olevat johdannaiset	Jaksettuihin hankintameno- arvoihin arvostetut rahoitusvelat	Yhteensä	Käypä arvo	Käyvän arvon hierarkia
Taseen varat									
Pitkäaikaiset myynti- ja muut saamiset	-	5,3	-	-	-	-	5,3	-	-
Myytävisissä olevat sijoitukset	-	-	13,3	-	-	-	13,3	-	-
Myyntisaamiset ja muut saamiset*	-	113,6	-	-	-	-	113,6	-	-
Johdannaiset	0,1	-	-	-	-	-	0,1	0,1	2
Rahat ja pankkisaamiset	-	9,5	-	-	-	-	9,5	-	-
Yhteensä	0,1	128,5	13,3	0,0	0,0	0,0	141,8	0,1	2

* Myyntisaamisten ja muiden saamisten tasearvo 122,9 miljoonaa euroa sisältää johdannaisia 0,1 miljoonaa euroa sekä rahoitusinstrumentteihin kuulumattomia ennakkomaksuja ja muita eriä 9,2 miljoonaa euroa.

Taseen velat									
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	-	-	-	-	117,2	117,2	-	-	-
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	-	-	-	-	0,3	0,3	-	-	-
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	-	-	-	-	36,6	36,6	-	-	-
Johdannaiset*	0,5	-	-	16,9	-	17,4	17,4	2	2
Ostovelat ja muut velat*	-	-	-	-	199,3	199,3	-	-	-
Yhteensä	0,5	0,0	0,0	16,9	353,4	370,8	17,4	2	2

* Ostovelkojen ja muiden velkojen tasearvo 217,1 miljoonaa euroa sisältää johdannaisia 17,4 miljoonaa euroa ja rahoitusinstrumentteihin kuulumattomia ennakkomaksuja 0,5 miljoonaa euroa.

Tasearvot vastaavat parhaiten sitä rahamäärää, joka on luottoriskin enimmäismäärä siinä tapauksessa, että toiset sopimuspuolet eivät pysty täyttämään rahoitusinstrumentteihin liittyviä velvoitteitaan. Muiden kuin käypään arvoon kirjattujen rahoitusinstrumenttien käypä arvo on lähellä tasearvoa, minkä vuoksi niitä ei ole esitetty erikseen. 100 miljoonan euron joukkovelkakirjalaina, jonka tasearvo on 99,7 miljoonaa euroa, markkina-arvo vuoden 2016 lopussa on 104,1 miljoonaa euroa.

17. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

Laskennallisten verosaamisten erittely

	1.1.2016	Muuntoero	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Ostetut/ myytyt yhtiöt	31.12.2016
Eläke-etuudet	3,6	-0,1	-0,0	1,2	-	4,7
Muut jaksotuserot	2,4	-0,0	0,8	-0,0	-	3,2
Vahvistetut tappiot	19,6	-0,0	-6,2	-0,4	-	12,9
Suojauslaskennasta syntyvät	4,1	-0,0	-0,4	-0,6	-	3,1
Yhteensä	29,7	-0,2	-5,8	0,2	-	23,8

Laskennallisten verovelkojen erittely

	1.1.2016	Muuntoero	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Ostetut/ myytyt yhtiöt	31.12.2016
Poistoerot	4,3	-0,0	-2,2	-0,0	-	2,1
Muut jaksotuserot	0,8	-0,0	-0,0	-	-	0,8
Konsolidoinnista syntyvät	14,8	-0,5	-0,1	-	-	14,2
Suojauslaskennasta syntyvät	0,3	-	-0,3	-	-	0,0
Yhteensä	20,2	-0,5	-2,7	-0,0	-	17,0

Laskennallisten verosaamisten erittely

	1.1.2015	Muuntoero	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Ostetut/ myytyt yhtiöt	31.12.2015
Eläke-etuudet	3,1	0,0	-0,0	0,4	-	3,6
Muut jaksotuserot	3,1	0,0	-0,4	-0,4	-	2,4
Vahvistetut tappiot	23,2	0,1	-0,8	-2,9	-	19,6
Suojauslaskennasta syntyvät	4,1	-	0,0	-0,1	-	4,1
Yhteensä	33,6	0,1	-1,2	-2,9	-	29,7

Laskennallisten verovelkojen erittely

	1.1.2015	Muuntoero	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Ostetut/ myydyt yhtiöt	31.12.2015
Poistoerot	10,0	-0,0	-2,2	-3,5	0,0	4,3
Muut jaksotuserot	0,9	0,0	-0,1	-	-	0,8
Konsolidoinnista syntyvät	13,7	0,3	-0,2	-	0,9	14,8
Suojauslaskennasta syntyvät	0,3	-	-	-	-	0,3
Yhteensä	24,9	0,3	-2,4	-3,5	1,0	20,2

Ulkomaisten tytäryritysten jakamattomista voittovaroista, 23,5 (20,6) miljoonaa euroa, ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, koska varoilla on turvattu ulkomaisten yritysten omat investointitarpeet.

Konsernilla oli 31.12.2016 29,8 miljoonaa euroa tappioita, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista.

18. VAIHTO-OMAISUUS

	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	61,5	71,5
Keskeneräiset tuotteet	4,7	5,0
Valmiit tuotteet	42,0	40,1
Muu vaihto-omaisuus	0,3	0,4
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta	0,9	1,1
Biologiset hyödykkeet	6,7	6,2
Vaihto-omaisuus yhteensä	116,1	124,2

Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon hierarkia on 2. Vuoden aikana ei ollut tasojen välisiä siirtoja. Elävien eläimien käypä arvo johdetaan listatuista markkinahinnoista teurastetuille eläimille käyttäen historiallista saantoa.

19. MYYNTISAAMISET JA MUUT LYHYTAIKAISET SAAMISET

	2016	2015
Myyntisaamiset osakkuusyryyksiltä	2,1	1,3
Lainasaamiset osakkuusyryyksiltä	0,2	0,2
Muut saamiset osakkuusyryyksiltä	0,0	0,0
Lyhytaikaiset saamiset osakkuusyryyksiltä	2,3	1,5
Myyntisaamiset	99,6	103,5
Lainasaamiset	0,0	0,1
Muut saamiset	10,9	8,2
Lyhytaikaiset saamiset muilta	110,6	111,8
Lyhytaikaiset johdannaissaamiset	0,1	0,1
Korkosaamiset	0,3	0,3
Muut siirtosaamiset	10,5	9,1
Lyhytaikaiset siirtosaamiset	10,8	9,5
Myynti- ja muut saamiset	123,7	122,9
Verosaamiset (tuloverot)	0,2	0,0
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	123,9	122,9

MYYNTISAAMISTEN IKÄJAKAUMA JA ARVONALENTUMISTAPPIOKSI KIRJATUT ERÄT

	2016	Arvon- alentumis- tappiot	Netto 2016	2015	Arvon- alentumis- tappiot	Netto 2015
Erääntymättömät	94,1	0,0	94,1	98,2	0,0	98,2
Erääntyneet:						
Alle 30 päivää	6,9	0,0	6,9	6,6	0,0	6,6
30-60 päivää	0,7	0,0	0,7	0,3	0,0	0,3
61-90 päivää	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
yli 90 päivää*	1,0	-0,9	0,1	0,7	-1,1	-0,4
Yhteensä	102,7	-0,9	101,8	105,9	-1,1	104,8

* Muodostuu mm. eläintilityksistä kuitattavista saatavista.

20. RAHAVARAT

Tasearvot vastaavat parhaiten sitä rahamäärää, joka on luottoriskin enimmäismäärä siinä tapauksessa, että toiset sopimuspuolet eivät pysty täyttämään rahoitusinstrumentteihin liittyviä velvoitteitaan.

Rahavirtalaskelman mukaiset rahavarat muodostuvat seuraavasti:

	2016	2015
Rahat ja pankkisaamiset	6,6	9,5
Lyhytaikaiset rahamarkkinasijoitukset	-	-
Muut rahoitusarvopaperit	-	-
Rahavarat yhteensä	6,6	9,5

Rahavaroihin ei liity merkittäviä luottoriskikeskittymiä.

21. OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Seuraavassa on esitetty ulkona olevien osakkeiden lukumäärän muutosten vaikutukset.

	Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä (1 000 kpl)	Osake- pääoma (Meur)	Ylikurssi- rahasto (Meur)	Sijoitettu vapaa oma pääoma (Meur)	Omat osakkeet (Meur)	Yhteensä (Meur)
1.1.2015	53 973	66,8	72,9	143,5	-0,0	283,1
31.12.2015	53 973	66,8	72,9	143,5	-0,0	283,1
1.1.2016	53 973	66,8	72,9	143,5	-0,0	283,1
31.12.2016	54 018	66,8	72,9	143,5	-0,0	283,1

Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti. Yhtiön osakkeet jakautuvat A- ja K-sarjoihin, jotka eroavat toisistaan sillä tavoin kuin yhtiöjärjestyksessä on määrätty. Kaikilla osakkeilla on yhtäläinen osinko-oikeus. K-osakkeella on 20 ääntä ja A-osakkeella 1 ääni. A-sarjan osakkeita on ollut 49 626 522 kpl ja K-sarjan osakkeita 5 400 000 kpl.

Seuraavassa on esitetty oman pääoman rahastojen kuvaukset:

YLIKURSSIRAHASTO

Kun osakeanneista on päätetty vanhan osakeyhtiölain (29.9.1978/734) aikana, osakemerkinnöistä saadut rahasuoritukset tai muut vastikkeet on kirjattu osakepääomaan ja ylikurssirahastoon järjestelyiden ehtojen mukaisesti, transaktiokuluilla vähennettynä.

SIJOITETUN VAPAAN OMAN PÄÄOMAN RAHASTO

Sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

OMAT OSAKKEET

HKScanin hallussa oli tilivuoden 2016 alussa yhteensä 1 053 734 omaa A-osaketta. Vuoden aikana yhtiö luovutti palkkiona 44 885 omaa A-osaketta osakeperusteisen kannustinjärjestelmän mukaisesti. Siirron jälkeen HKScanin hallussa oli yhteensä 1 008 849 osaketta. Vuoden lopussa niiden markkina-arvo oli 3,2 miljoonaa

euroa ja osuus kaikista osakkeista 1,83 prosenttia ja äänimäärästä 0,64 prosenttia. Hankintameno esitetään taseessa oman pääoman vähennyksenä.

MUUNTOEROT

Muuntoerot-rahasto sisältää ulkomaisten yksikköjen tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot sekä ulkomaisiin yksikköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksista syntyneet voitot ja tappiot silloin, kun suojauslaskennan edellytykset ovat täyttyneet.

ARVONMUUTOSRAHASTO JA MUUT RAHASTOT

Nämä rahastot ovat myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutoksia varten ja rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käyvän arvon muutoksia varten. Arvonmuutosrahasto sisältää 0,6 (0,6) miljoonaa euroa muita kuin suojausinstrumentteihin liittyviä eriä. Seuraavassa on erittely suojausinstrumenttien rahaston tapahtumista tilikauden aikana.

Suojausinstrumenttien rahasto	2016	2015
Käyvän arvon rahasto ja suojausinstrumenttien rahasto 1.1.	-13,0	-13,3
Opo:oon tilikaudella kirjattu määrä (tehokas osa), korkojohdann.	0,6	1,5
Opo:oon tilikaudella kirjattu määrä (tehokas osa), hyödykejohdann.	2,5	-1,1
Laskennallisen verosaamisen osuus kauden muutoksista	-0,6	-0,1
Käyvän arvon rahasto ja suojausinstrumenttien rahasto 31.12.	-10,5	-13,0

Laajasta tuloslaskelmasta tuloslaskelmaan uudelleenluokitellut voitot tai tappiot olivat -3,9 (-3,8) miljoonaa euroa korkojohdannaisista ja -1,2 (-0,6) miljoonaa euroa hyödykejohdannaisista.

OSINGOT

Vuonna 2016 osinkoa jaettiin 0,14 (0,49) euroa osakkeelta, yhteensä 7,6 (26,4) miljoonaa euroa. Raportointikauden päättymispäivän jälkeen hallitus on ehdottanut jaettavaksi osinkoa 0,16 euroa osakkeelta, yhteensä 8,6 miljoonaa euroa.

22. ELÄKEVELVOITTEET

	2016	2015
Eläkevelka/-saaminen taseessa		
Eläkevelvoitteet, etuusperusteiset	21,6	17,6
Muut pitkäaikaiset eläkevelvoitteet	1,1	1,1
Eläkevelka (+)/-saaminen (-) taseessa	22,7	18,8

Konsernin etuusperusteiset eläkejärjestelyt muodostuvat emoyhtiön entisen toimitusjohtajan eläkevastuusta, mikä on rahastoimaton sekä Ruotsin eläkeohjelmasta, mikä on rahastoitettu. Entiseen toimitusjohtajaan liittyvä yhtiön etuusperusteinen eläkesitoumus 31.12.2016 oli 2,8 miljoonaa euroa. Jäljellä oleva eläkevastuu liittyy Ruotsin eläkeohjelmaan.

Ruotsin etuusperusteinen eläkejärjestely on ITP2-järjestely, ja se perustuu loppupalkkaan. HKScanilla on Ruotsissa eläkesäätiö toimihenkilöiden eläkevelvoitteiden varmistamiseksi ITP2-järjestelyn mukaisesti. Vain uudet vuonna 1979 tai sitä ennen syntyneet toimihenkilöt voivat valita ITP2-järjestelyyn. Eläkesäätiön hallituksessa on sekä työnantajan että työntekijöiden edustajia. Järjestelmän varat on sijoitettu eri rahastoihin säätiön hallituksen määrittelemän jaon mukaisesti. Ruotsalaiset yritykset voivat turvata uudet eläkevelvoitteet taseen varauksien tai eläkerahastoavustusten kautta. Eläkevelvoitteeseen liittyen pitää ottaa vakuutus. Ruotsissa eläkejärjestelyihin sovelletaan erityistä eläkeveroä.

Yhteenveto etuusperusteisista eläkevelvoitteista	2016	2015
Velvoitteen nykyarvo	-104,5	-108,7
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	89,4	97,0
Erityinen eläkevero	-3,7	-2,9
Rahastoitujen eläkevelvoitteiden netto	-18,8	-14,6
Rahastoimattomat eläkevelvoitteet	-2,8	-2,9
Etuusperusteiset eläkevelvoitteet yhteensä	-21,6	-17,6
Tuloslaskelman eläkekulu	2016	2015
Kauden työsuoritukseen perustuva meno	-1,0	-1,0
Korkokulu	-3,2	-3,4
Korkotuotto	2,8	3,0
Erityinen eläkevero	-0,3	-0,3
Etuusperusteinen eläkekulu	-1,7	-1,7
Maksupohjainen eläkekulu	-26,1	-24,3
Kauden eläkekulu yhteensä	-27,8	-26,0

Laajan tuloslaskelman eläkekulut	2016	2015
Vakuutusmatemaattiset muutokset	-2,9	-1,6
Eriytinen eläkevero	-0,7	-0,4
Tuloveron vaikutus	0,8	0,4
Laajan tuloslaskelman eläkekulut yhteensä (verojen jälkeen)	-2,9	-1,5

Seuraavat tiedot koskevat rahastoitua etuusperusteista eläkevelvoitetta, joka konsernilla on Ruotsissa.

Velvoitteen nykyarvo	2016	2015
Saldo 1.1.	-108,7	-109,9
Kauden työsuoritukseen perustuva meno	-1,0	-1,0
Korkokulu	-3,2	-3,4
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät:		
Taloudellisten oletusten muutosten vaikutus	-1,2	-0,1
Kokemusperusteiset muutokset	-0,2	2,0
Valuuttakurssierot	4,1	-2,4
Maksusuoritukset	5,7	5,9
Velvoitteet yhteensä 31.12.	-104,5	-108,7

Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	2016	2015
Saldo 1.1.	97,0	100,7
Korkotuotto	2,8	3,0
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät (kokemusperusteiset voitot)	-1,4	-3,5
Valuuttakurssierot	-3,7	2,2
Velvoitteen täyttämiset	-5,1	-5,3
Varat yhteensä 31.12.	89,4	97,0

Merkittävät vakuutusmatemaattiset oletukset, %	2016	2015
Diskonttauskorko	2,25	3
Palkkojen nousu	2,25	2,25
Inflaatio	1,5	1,5
Henkilöstön vaihtuvuus	4	4
Elinajanodote	DUS 14	-

Järjestelyyn kuuluvien varojen käypien arvojen luokittelu, %	2016	2015
Korkorahastot	69	64
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	30	35
Pääomarahastot	1	1

Herkkyysanalyysi 2016, vaikutus velvoitteisiin (+vähennys/-lisäys), Meur Muutos Käytetty arvo Muutos

Diskonttauskorko	-0,50%	2,25%	0,50%
	-7,6	-104,5	6,7
Palkkojen nousu	-0,50%	2,25%	0,50%
	1,1	-104,5	-1,3
Inflaatio	-0,50%	1,50%	0,50%
	6,0	-104,5	-6,6
Elinajanodote	-1 vuosi	DUS 14	1 vuosi
	4,3	-104,5	-4,4

Veloitteen keskimääräinen kesto on 14 vuotta.

23. VARAUKSET

	1.1.2016	Muuntoerot	Varausten lisäykset	Käytetty tk:n aikana (-)	31.12.2016
Pitkäaikaiset varaukset	0,1	-	-	-	0,1
Lyhytaikaiset varaukset	0,4	0,0	1,5	-0,3	1,6
Yhteensä	0,4	0,0	1,5	-0,3	1,7

	1.1.2015	Muuntoerot	Varausten lisäykset	Käytetty tk:n aikana (-)	31.12.2015
Pitkäaikaiset varaukset	0,1	-	-	-	0,1
Lyhytaikaiset varaukset	3,1	0,0	-	-2,7	0,4
Yhteensä	3,1	0,0	0,0	-2,7	0,4

24. VIERAS PÄÄOMA

	2016	2015
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA		
Korollinen		
Joukkovelkakirjalaina	99,7	99,5
Rahalaitoslainat	15,7	0,2
Eläkelainat	7,9	15,0
Muut velat	3,7	2,5
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	126,9	117,2
Koroton		
Muut velat	0,1	0,3
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	0,1	0,3
Pitkäaikaiset varaukset	0,1	0,1
Laskennallinen verovelka	17,0	20,2
Eläkevelvoitteet	22,7	18,8
Pitkäaikainen vieras pääoma	166,7	156,6
LYHYTAIKAINEN KOROLLINEN VIERAS PÄÄOMA		
Yritystodistus	7,0	27,0
Eläkelainat	7,1	7,1
Muut velat	3,0	2,5
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	17,2	36,6

OSTOVELAT JA MUUT VELAT		
Saadut ennakot	0,2	0,5
Ostovelat	158,7	108,7
Siirtovelat		
- Lyhytaikaiset korkovelat	0,9	0,9
- Jaksotetut henkilöstökulut	55,8	53,9
- Muut lyhytaikaiset siirtovelat	22,1	27,6
Johdannaiset	13,7	17,4
Muut velat	7,9	8,1
Ostovelat ja muut velat	259,2	217,1
Tuloverovelka	0,3	0,9
Lyhytaikaiset varaukset	1,6	0,4
Lyhytaikainen vieras pääoma	278,4	255,0
Vieras pääoma	445,1	411,5

Konsernin korollisten velkojen määrät ja niiden sopimusten mukaiset uudelleenhinnoittelujaksot ovat seuraavat:

	31.12.2016	31.12.2015
Alle 6 kk	29,2	31,9
6-12 kk	8,8	11,4
1-5 vuotta	106,1	110,5
Yli 5 vuotta	0,0	0,0
Yhteensä	144,1	153,8

RAHOITUSVAROJEN JA RAHOITUSVELKOJEN NETOTTAMINEN**(A) RAHOITUSVARAT**

Seuraaviin rahoitusvaroihin liittyy kuittaus sopimuksia, täytäntöön pantavissa olevia yleisiä nettoutussopimuksia ja vastaavia sopimuksia.

31.12.2016	Taseeseen merkittyjen rahoitusvarojen bruttomäärä	Taseeseen merkittyjen rahoitusvelkojen bruttomäärä	Taseessa esitettävät netto-rahoitusvarat	Rahamäärät, joita ei ole netotettu taseessa		Nettomäärä
				Rahoitusinstrumentit	Saatu käteisvakuus	
Korkojohdannaiset	-	-	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset	17,1	17,0	0,1	-	-	-
Sähköjohdannaiset	3,7	3,1	0,6	-	-	-
Myyntisaamiset	0,6	-	0,6	-	0,2	0,4
Yhteensä	21,4	20,1	1,3	-	0,2	0,4

31.12.2015	Taseeseen merkittyjen rahoitusvarojen bruttomäärä	Taseeseen merkittyjen rahoitusvelkojen bruttomäärä	Taseessa esitettävät netto-rahoitusvarat	Rahamäärät, joita ei ole netotettu taseessa		Nettomäärä
				Rahoitusinstrumentit	Saatu käteisvakuus	
Korkojohdannaiset	-	-	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset	22,5	22,5	0,1	-	-	-
Sähköjohdannaiset	-	-	-	-	-	-
Myyntisaamiset	0,5	-	0,5	-	0,2	0,3
Yhteensä	23,0	22,5	0,6	-	0,2	0,3

(B) RAHOITUSVELAT

Seuraaviin rahoitusvelkoihin liittyy kuittaussopimuksia, täytäntöön pantavissa olevia yleisiä nettoutussopimuksia ja vastaavia sopimuksia.

31.12.2016	Taseeseen merkittyjen rahoitusvarojen bruttomäärä	Taseeseen merkittyjen rahoitusvelkojen bruttomäärä	Taseessa esitettävien netto-rahoitusvarat	Rahamäärät, joita ei ole netotettu taseessa		Nettomäärä
				Rahoitusinstrumentit	Saatu käteisvakuus	
Korkojohdannaiset	139,8	126,3	13,4	-	-	-
Valuuttajohdannaiset	20,7	20,4	0,3	-	-	-
Sähköjohdannaiset	3,2	2,7	0,5	-	-	-
Yhteensä	163,7	149,4	14,2	-	-	-

31.12.2015	Taseeseen merkittyjen rahoitusvarojen bruttomäärä	Taseeseen merkittyjen rahoitusvelkojen bruttomäärä	Taseessa esitettävien netto-rahoitusvarat	Rahamäärät, joita ei ole netotettu taseessa		Nettomäärä
				Rahoitusinstrumentit	Saatu käteisvakuus	
Korkojohdannaiset	142,6	128,5	14,0	-	-	-
Valuuttajohdannaiset	16,2	15,9	0,3	-	-	-
Sähköjohdannaiset	8,1	5,2	2,9	-	-	-
Yhteensä	166,9	149,6	17,2	-	-	-

Kukin konsernin ja vastapuolen välinen sopimus rahoitusvaroista ja -veloista, joita koskee toimeenpantavissa oleva yleinen nettoutusjärjestely tai vastaavanlainen sopimus, sallii kyseessä olevien rahoitusvarojen ja -velkojen nettoperusteisen suorittamisen, kun molemmat osapuolet valitsevat nettoperusteisen suorittamisen. Tällaisen valinnan puuttuessa rahoitusvarat ja -velat suoritetaan bruttoperusteisesti, kuitenkin niin, että kullakin toimeenpantavissa olevan yleisen nettoutusjärjestelyn osapuolella on mahdollisuus suorittaa kaikki tällaiset määrät nettoperusteisesti, jos toinen osapuoli laiminlyö sitoumuksiaan. Kunkin sopimuksen ehtojen mukaisesti laiminlyönniksi katsotaan osapuolen maksusuorituksen viivästyminen, osapuolen sopimusperusteisen velvollisuuden (muun kuin maksun) laiminlyönti tai tekemättä jättäminen, jos laiminlyöntiä ei korjata joko 30 tai 60 päivän kuluessa siitä, kun osapuolta on huomautettu laiminlyönnistä, tai konkurssi.

25. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

HKScan-konsernin konsernirahoituksen tehtävänä on huolehtia kustannustehokkaasti konserniyritysten rahoituksen hankinnasta, likviditeetistä, rahavaroista, rahoitusriskien hallinnasta ja rahoittajasuhteista. Hallituksen hyväksymä rahoituspolitiikka määrittää konsernin rahoitusriskien hallinnan periaatteet. Poliittikkaa täydentävät erilliset toimintaohjeet sekä hyväksymiskäytännöt.

Rahoitusriskeillä tarkoitetaan rahoitusmarkkinoilla tapahtuvia epäsuotuisia muutoksia, joiden seurauksena yrityksen tuloksen kertyminen voi heikentyä tai rahavirrat voivat supistua. Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on rahoituksen keinoin suojata yhtiön suunniteltu tuloskehitys ja oma pääoma sekä turvata konsernin maksuvalmius kaikissa tilanteissa ja markkinaolosuhteissa.

Konsernin toiminnan ulkoinen rahoitus ja rahoitusriskien hallinta on keskitetty rahoitusosastolle, joka toimii konsernin rahoitusjohtajan alaisuudessa. Konsernin rahoitusosasto tunnistaa ja arvioi riskit ja hankkii tarvittavat instrumentit riskeiltä suojautumiseen läheisessä yhteistyössä operatiivisten yksiköiden kanssa.

Riskienhallinnassa voidaan käyttää erilaisia instrumentteja, kuten valuuttatermiinejä ja -optioita, koron- ja valuutanvaihtosopimuksia, valuuttalainoja ja hyödyke johdannaisia. Johdannaisia käytetään ainoastaan suojaustarkoituksiin, ei spekulatiivisesti. Konsernin tytäryhtiöiden rahoitus hoidetaan pääasiassa emoyhtiön kautta. Tytäryhtiöt eivät saa ottaa uutta ulkoista rahoitusta eivätkä antaa takausta tai panttia ilman emoyhtiön rahoitusosaston lupaa.

VALUUTTARISKI

Konsernin kotimarkkina-alue muodostuu Suomesta, Ruotsista, Tanskasta ja Baltian maista. Yhtiö valmistaa, myy ja markkinoi sian-, naudan-, siipikarjan- ja lampaanlihasta tehtyjä tuotteita, lihavalmisteita ja valmisruokia. Asiakkaita ovat vähittäiskauppa-, food service-, teollisuus- ja vientisektorit.

Transaktioriski syntyy konserniyhtiöiden harjoittaessa ulkomaanrahan määräistä tuontia ja vientiä sekä konsernin ulkopuolelle että konsernin sisällä. Transaktioriskien hallinnan tavoitteena on suojata konsernin liiketoiminta valuuttakurssien muutoksilta ja antaa liiketoimintayksiköille aikaa reagoida ja mukautua valuuttakurssitason vaihteluun. Valuuttapositionit, jotka muodostuvat sitovista myynti-, osto- ja rahoitussopimusten rahavirroista (tase-erät ja sidotut rahavirrat) sekä erittäin todennäköisistä ennustetuista rahavirroista, suojataan emoyhtiön kanssa tehtävillä termiinisopimuksilla. Liiketoimintayksiköt raportoivat riskipositionsa ja suojausasteensa rahoitusosastolle säännöllisesti.

Tytäryhtiöiden tulee suojata tase-erät kokonaan ja komitoidut rahavirrat välillä 50-100 prosenttia. Lisäksi ennustetut, erittäin todennäköiset rahavirrat suojataan välillä 0-50 prosenttia enintään 12 kuukautta eteenpäin. Rahoitusosasto voi käyttää suojaavana instrumenttina valuuttatermiineitä, -optioita ja valuutanvaihtosopimuksia. Rahoitusosasto pyrkii suojaamaan merkittävän valuuttapositionsa kokonaan.

Translaatoriski muodostuu tytäryhtiöiden, joiden toiminnallinen valuutta on muu kuin euro, oman pääoman konsolidoinnista perusvaluuttaan. Konsernin yhtiöiden merkittävimmät valuuttamääräiset omat pääomat ovat Ruotsin kruunuina ja Tanskan kruunuina. Valuuttakurssien vaihtelut vaikuttavat konsolidoitavan oman pääoman määrään, ja konsolidoinnissa syntyy kirjanpidollista oman pääoman muuntoeroa. Rahoitusosasto tunnistaa ja hallinnoi valuuttojen translaatoriskejä rahoituspolitiikan mukaisesti. HKScan-konserni ei nykyisin suojaudu translaatoriskiltä.

Konsernin ei-euromääräisten tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden omat pääomat on esitetty alla olevassa taulukossa miljoonina euroina.

	2016	2015
Valuutta	Positio	Positio
SEK	104,6	121,7
PLN	5,1	4,3
DKK	9,5	23,8

Emoyrityksen toimintavaluutta on euro. Merkittävimmät ulkomaan rahan määräiset nettovarot ja -velat muutettuna euroiksi raportointikauden päättymispäivän kurssiin ovat seuraavat:

	2016				2015			
	USD	JPY	SEK	GBP	USD	JPY	SEK	GBP
Nettopositio ennen suojia	4,4	1,8	11,8	2,2	2,2	1,1	21,9	2,8
Suojaukset	-2,1	-1,1	-10,4	-1,8	-1,6	-1,0	-26,6	-1,4
Avoin positio	2,4	0,7	1,4	0,4	0,6	0,0	-4,7	1,4

Seuraavassa taulukossa on esitetty euron vahvistuminen tai heikkeneminen Yhdysvaltain dollariin, Japanin jeniin, Ruotsin kruunuun ja Ison-Britannian puntaan verrattuna kaikkien muiden tekijöiden pysyessä muuttumattomana. Muutosprosentit edustavat keskimääräistä volatiliiteettia edellisten 12 kuukauden aikana. Herkkyysanalyysi perustuu raportointikauden päättymispäivän ulkomaan rahan määräisiin varoihin ja velkoihin. Herkkyysanalyysissä otetaan huomioon myös valuuttajohdannaisten vaikutukset, jotka netottavat valuuttakurssimuutosten vaikutuksia. Nettosijoituksia ulkomaisiin yksiköihin ja niitä suojaavia instrumentteja ei ole sisällytetty herkkyysanalyysiin.

Valuuttojen osalta vaikutus johtuisi pääasiassa muutoksista vaihtokursseissa, joita sovelletaan ulkomaanrahan määräisiin myyntisaamisiin ja ostovelkoihin.

	2016				2015			
	USD	JPY	SEK	GBP	USD	JPY	SEK	GBP
Muutosprosentti (+/-)	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Vaikutus tulokseen ennen veroja	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,4	0,1

Herkkyys valuuttariskeille laskettiin seuraavien oletusten perusteella:

Laskennassa ei ole otettu huomioon ennustettuja vastaisia rahavirtoja, mutta analyysiin sisältyvät rahoitusinstrumentit, kuten termiinit, joita käytetään näiden positioiden kattamiseen.

Laskelma ja arviot jokseenkin mahdollisista muutoksista valuuttakursseissa perustuvat oletuksiin tavanomaisista markkina- ja liiketoimintaolosuhteista.

KORKORISKI

Konserni on pääasiallisesti altistunut korkoriskille korollisten velkojen kautta. Korkoriskin hallinnan tavoitteena on vähentää korkokulujen vaihtelua tuloslaskelmassa, minimoida velanhoidokustannukset ja parantaa ennustettavuutta. Konsernin lyhyet rahamarkkinasijoitukset altistavat sen rahavirran korkoriskille, mutta niiden vaikutus ei ole merkittävä, sillä kyseiset sijoitukset pyritään pitämään vähäisinä. Konsernin tulot sekä operatiiviset rahavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen vaihteluista.

Korkoriskiä mitataan koron liikkeiden vaikutuksella ennustettuun kokonaisvelkaan. Relevantit mittausjaksot valitaan liiketoimintastrategian suunnittelun ja mahdollisten isojen investointiohjelmien yhteydessä.

Korkoriskin hallitsemiseksi konsernin lainanotto on hajautettu kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin. Yritys voi ottaa lainaa joko kiinteäkorkoisena tai vaihtuvakorkoisena ja käyttää korkojohdannaisia päästökseen rahoituspolitiikan mukaiseen tulokseen. Poliitiikan tavoitteena on pitää lainojen korkosidonnaisuusaika 12 ja 48 kuukauden välillä. Tilinpäätöshetkellä korkosidonnaisuusaika oli 32 kuukautta.

Konserni seuraa ja analysoi korkoriskiä säännöllisesti. Konserni on määritellyt herkkyysrajat korkojen liikkeille. Nettorahoituskulujen herkkyys yhden prosenttiyksikön korkojen nousulle/laskulle muiden tekijöiden pysyessä ennallaan oli tilinpäätöshetkellä noin 0,7 (0,7) miljoonaa euroa ennen veroja seuraavien 12 kuukauden aikana. Herkkyysanalyysi on laadittu tilinpäätöshetken korollisten velkojen ja korkojohdannaisten määrien ja maturiteettien perusteella.

RAHOITUSSOPIMUSTEN VASTAPUOLIRISKI

Rahoituksen vastapuoliriskiä aiheutuu siitä, että rahoitustapahtuman sopimusosapuoli ei välttämättä pysty täyttämään sopimusvelvoitteitaan. Riskit liittyvät lähinnä sijoitustoimintaan ja johdannaissopimusten vastapuoliriskeihin. Vastapuolina käytetään konsernin rahoittajapankkeja aina kun se on mahdollista sekä joitakin muita toimijoita. Kassavaroja voidaan sijoittaa pankkitalletuksiin, pankkien sijoitustodistuksiin, kuntatodistuksiin, erikseen määritettyjen, pääasiassa Nasdaq Helsingin päälliställä noteerattujen yritysten yritystodistusohjelmiin sekä tiettyihin valtio-omisteisiin yhtiöihin. Sijoitustoiminnan vähäisyyden vuoksi vastapuoliriski ja hintariski tästä toiminnasta eivät ole merkittäviä.

HYÖDYKERISKI

Konserni altistuu hyödykeriskeille, jotka liittyvät hyödykkeen saatavuuteen ja hinnanvaihteluihin. Liha-raaka-aineiden lisäksi fyysinen sähkönkulutus on yksi konserniyhtiöiden merkittävimmistä hyödykeriskeistä. Tytäryhtiöt voivat suojautua sähkön markkinahintojen ja muiden hyödykehintojen vaihtelua vastaan hankkimalla kiinteähintaisia tuotteita tai tekemällä johdannaissopimuksia rahoitusosaston kanssa. Hyödykeriskien hallinnassa yhtiöt voivat käyttää apunaan ulkoisia toimijoita.

Konserni käyttää sähkötermiinejä Suomessa ja Ruotsissa energiakustannusten tasaamiseen. Sähkön hintariskiä tarkastellaan viiden vuoden aikajänteellä. Tilikauden aikana toimitetun sähkön hintaa suojaavien johdannaisten osalta arvonmuutokset sisältyvät ostojen oikaisueriin. Tulevaisuuden ostoja suojaavien sopimusten osalta noudatetaan suojauslaskentaa.

Herkkyysanalyysin laskennassa sähköjohdannaisten osalta on oletettu, että alle 12 kuukauden kuluttua erääntyvien johdannaisten vaikutus tulokseen. Jos sähkön markkinahinta muuttuisi tilinpäätöspäivän tasosta +/- 10 prosenttiyksikköä, tulosvaikutus olisi seuraava ennen veroja laskettuna:

Milj. euroa	2016	2015
Sähkö - vaikutus tuloslaskelmaan	+/- 0,0	+/- 0,2
Sähkö - vaikutus omaan pääomaan	+/- 0,3	+/- 0,3

LUOTTORISKI

Konsernin rahoituspolitiikassa ja siihen liittyvissä ohjeistuksissa määritellään asiakkaiden sekä sijoitustransaktioiden ja johdannaissopimusten vastapuolten luottokelpoisuusvaatimukset sekä sijoitusperiaatteet. Rahoitusosasto vastaa konsernin luotonhallintaan liittyvien periaatteiden määrittelystä, luottopolitiikan päivittämisestä ja konsernin tytäryhtiöiden ohjeistamisesta luotonhallinnan osalta.

Luottoriski aiheutuu siitä, että asiakas ei välttämättä pysty täyttämään maksuvelvoitteitaan. Konsernin myyntisaamiset hajaantuvat laajalle asiakaskunnalle, ja merkittävimpiä asiakkaita ovat eri markkina-alueiden kaupan keskusliikkeet. Asiakkaiden luottokelpoisuutta, maksukäyttäytymistä ja luottolimiittejä seurataan järjestelmällisesti. Pääperiaatteena on, että kaikelle myönnetylle luotolle vaaditaan jonkinlainen vakuus. Se voi olla luottovakuutus, pankkitakaus tai takuutalletus. Konserni altistuu lisäksi vähäiselle luottoriskille rahoittaessaan alkutuotannon sopimustuottajien investointeja.

Tilikauden aikana tulosvaikutteisesti kirjattujen arvonalentumistappioiden määrä oli 0,0 (-0,4) miljoonaa euroa. Konsernin luottoriskin enimmäismäärä vastaa rahoitusvarojen kirjanpitoarvoa tilikauden lopussa. Myyntisaamisten ikäjakautuma on esitetty liitetiedossa 19.

MAKSUVALMIUS- JA JÄLLEENRAHOITUSRISKI

Konsernissa arvioidaan ja seurataan jatkuvasti liiketoiminnan vaatiman rahoituksen määrää mm. laatimalla ja analysoimalla rahavirtaennusteita. Konsernilla tulee olla riittävä maksuvalmius kaikissa tilanteissa, niin että sillä katetaan lähitulevaisuuden tarpeet sekä liiketoiminnassa että rahoituksessa.

Rahoituksen saatavuus varmistetaan hajauttamalla lainasalkku maturiteettien, rahoituslähteiden ja rahoitusinstrumenttien suhteen. Rahavarat pyritään yleisesti pitämään vähäisinä. Konsernilla on pankkeja sitovia valmiusluottojärjestelyjä, pankkilainoja, shekkililimiittejä sekä lyhytaikainen, 200 miljoonan euron suuruinen suomalainen yritystodistusohjelma. Maksuvalmiusriskiä hallitaan pitämällä pitkäaikainen likviditeettivaranto yli lyhytaikaisen likviditeettitarpeen. Konsernin likviditeettivaranto sisältää kassavarat, rahamarkkinasijoitukset sekä pitkäaikaiset nostamattomat sitovat valmiusluottolimitit. Konsernin lyhytaikaiseen likviditeettitarpeeseen luetaan lyhyt- ja pitkäaikaisten korollisten lainojen lyhennykset seuraavien 12 kuukauden aikana, odotetut osingot sekä erikseen määriteltä strateginen likviditeettitarve, jossa huomioidaan juoksevan liiketoiminnan tarpeet.

Konsernin maksuvalmius säilyi hyvänä vuoden 2016 aikana. Käyttämättömien valmiusluottojen määrä 31.12.2016 oli 100,0 (100,0) miljoonaa euroa. Lisäksi konsernilla oli muita käyttämättömiä shekkitili- ym. limiittejä 20,1 (20,4) miljoonaa euroa. Shekkitililimiittisopimukset ovat voimassa toistaiseksi. Yhtiön 200 miljoonan euron yritystodistusohjelmasta oli kalenterivuoden lopussa liikkeeseen laskettuna 7,0 (27,0) miljoonaa euroa. Lainajärjestelyistä nostettavat luotot ovat vaihtuvakorkoisia, ja niiden korkoriskiä hallitaan johdannaissopimuksilla.

Konsernin keskimääräinen korkoprosentti (järjestelypalkkiot mukaan lukien) oli tilinpäätöshetkellä 3,5 (3,1) prosenttia.

Yhtiön nykyisissä lainasopimuksissa on nettovelkaantumisaste kovenantti. Lainakovenantin toteuma raportoidaan rahoittajille neljännesvuosittain. Jos konserni rikkoo lainakovenanttiehtoa, velkoja voi vaatia lainojen nopeutettua takaisinmaksua. Johto tarkkailee lainakovenanttiehdon täyttymistä säännöllisesti. Taloudellinen kovenantti oli 31.12. selvästi kovenanttitasojen alapuolella.

Konsernin johto ei ole tunnistanut rahoitusvaroissa tai rahoituslähteissä merkittäviä maksuvalmiusriskikeskittymiä.

KONSERNIN LUOTTOLIMIITTISOPIMUSTEN MÄÄRÄ TYYPEITTÄIN TILINPÄÄTÖSPÄIVÄNÄ

2016

Luottotyyppi	Ohjelman koko	Käytössä	Vapaana
Shekkitililimiitti	20,2	0,1	20,1
Luottolimiitti	100,0	0,0	100,0
Yhteensä	120,2	0,1	120,1

2015

Luottotyyppi	Ohjelman koko	Käytössä	Vapaana
Shekkitililimiitti	20,4	0,0	20,4
Luottolimiitti	100,0	0,0	100,0
Yhteensä	120,4	0,0	120,4

Seuraavassa taulukossa esitetään konsernin rahoitusvelat ja nettomääräisesti toteutettavat johdannaisvelat jaoteltuina jäljellä olevien sopimuksiin perustuvien juoksuaikojen mukaisesti tilinpäätöspäivänä. Johdannaisvelat sisällytetään jaotteluun, jos niiden sopimuksiin perustuvien eräpäivien tunteminen on välttämätöntä rahavirtojen ajoittumisen ymmärtämisen kannalta. Taulukossa esitettävät luvut ovat sopimuksiin perustuvia diskonttaamattomia rahavirtoja lukuun ottamatta korkojohdannaisia.

Maturiteettianalyysi koskee vain rahoitusinstrumentteja, joten se ei sisällä lakisääteisiä velkoja. Luvut sisältävät myös rahoitusvelkojen koron ja lainamarginaalin.

31.12.2016**RAHOITUSVELKOJEN MATURITEETTI**

Luottotyyppi	Tasearvo 31.12.2016	Kassavirrat yhteensä	Kassavirta					
			2017	2018	2019	2020	2021	>2021
Joukkovelkakirjalainat	99,7	111,0	3,7	3,7	103,7	-	-	-
Pankkilainat	15,7	16,5	0,3	0,3	0,3	15,7	-	-
Eläkelainat	15,0	15,9	7,6	5,3	3,0	0,0	-	-
Yritystodistusohjelma	7,0	7,7	7,7	-	-	-	-	-
Muut lainat	6,7	6,8	5,4	0,7	0,7	-	-	-
Ostovelat ja muut velat	245,3	245,3	245,3	-	-	-	-	-
Yhteensä	389,4	403,2	269,9	9,9	107,6	15,8	0,0	0,0

31.12.2015**RAHOITUSVELKOJEN MATURITEETTI**

Luottotyyppi	Tasearvo 31.12.2015	Kassavirrat yhteensä	Kassavirta					
			2016	2017	2018	2019	2020	>2020
Joukkovelkakirjalainat	99,5	114,7	3,7	3,7	3,7	103,7	-	-
Pankkilainat	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Eläkelainat	22,1	23,7	7,8	7,6	5,3	3,0	-	-
Yritystodistusohjelma	27,0	27,0	27,0	-	-	-	-	-
Muut lainat	4,9	4,9	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostovelat ja muut velat	199,3	199,3	199,3	-	-	-	-	-
Yhteensä	353,1	369,9	242,8	11,3	9,0	106,7	0,0	0,1

Seuraavassa taulukossa on esitetty johdannaissopimusten nimellisarvot ja käyvät arvot (milj. euroa). Johdannaiset erääntyvät seuraavien 12 kuukauden aikana lukuun ottamatta korko- ja hyödykejohdannaisia, joiden erääntyminen on esitetty erikseen.

	2016	2016	2016	2015	2016	2015
	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo	Käypä arvo netto	Käypä arvo netto	Nimellis- arvo	Nimellis- arvo
Korkojohdannaiset	-	-13,4	-13,4	-14,0	126,9	128,5
erääntyi 2016				-		-
erääntyy 2017	-	-0,3	-0,3	-0,4	5,2	5,4
erääntyy 2018	-	-0,8	-0,8	-1,1	15,7	16,3
erääntyy 2019	-	-1,6	-1,6	-1,6	25,2	25,4
erääntyy 2020	-	-2,7	-2,7	-2,9	25,5	25,9
erääntyy >2020	-	-8,0	-8,0	-8,1	55,2	55,4
josta rahavirran suojausinstrumenteiksi määritetty	-	-13,4	-13,4	-14,0	126,9	128,5
Valuuttajohdannaiset	0,1	-0,3	-0,2	-0,2	43,6	57,7
josta nettosijoituksen suojausinstrumenteiksi määritetty	-	-	-	-	-	-
Hyödykejohdannaiset	0,6	-0,5	0,1	-2,9	7,2	8,1
erääntyi 2016				-1,6		3,6
erääntyy 2017	0,3	-0,3	-0,0	-0,9	3,8	2,8
erääntyy 2018	0,2	-0,1	0,1	-0,3	1,9	1,2
erääntyy 2019	0,1	-0,1	0,1	-0,1	1,1	0,5
erääntyy 2020	0,0	0,0	0,0	-	0,4	-
josta rahavirran suojausinstrumenteiksi määritetty	0,6	-0,5	0,1	-2,9	7,2	8,1

JOHDANNAISET, JOIHIN SOVELLETAAN SUOJAUSLASKENTAA

Rahavirran suojaukseksi määritettyjen koronvaihtosopimusten käypien arvojen muutokset verojen jälkeen 0,5 (1,2) miljoonaa euroa kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kaikki korkojohdannaiset on määritetty rahavirtaa suojaaviksi suojausinstrumenteiksi, ja niihin sovelletaan suojauslaskentaa.

Rahavirran suojausiksi määritettyjen hyödykejohdannaisten käypien arvojen muutosten tehokkaat osuudet verojen jälkeen 2,0 (-0,9) miljoonaa euroa kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Suojattujen, erittäin todennäköisten liiketoimien arvioidaan toteutuvan eri ajankohtina seuraavien 60 kuukauden aikana. Suojausinstrumenttien rahastoon kertyneet voitot ja tappiot siirretään luokittelun muutoksesta johtuvana oikaisuna tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu liiketapahtuma vaikuttaa voittoon tai tappioon. Tehoton osuus hyödykeriskin suojauksesta, 0,5 (-0,1) miljoonaa euroa, on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin tuloslaskelmassa

PÄÄOMAN HALLINTA

Konsernin pääoman hallinnan pyrkimyksenä on optimaalisen pääomarakenteen avulla tukea liiketoimintaa varmistamalla normaalit toimintaedellytykset ja mahdollistamalla orgaaninen ja rakenteellinen kasvu. Optimaalinen pääomarakenne tuottaa myös pienemmät pääoman kustannukset.

Pääomarakenteeseen vaikutetaan ohjaamalla liiketoimintaan sitoutuvan käyttöpääoman määrää sekä tuloksen, osingonjaon ja osakeantien kautta. Konserni voi myös päättää omaisuuserien myynnistä velkojen vähentämiseksi.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan omavaraisuusasteella ja nettovelkaantumisasteella (net gearing ratio). Omavaraisuusaste tarkoittaa oman pääoman suhdetta taseen loppusummaan. Nettovelkaantumisastetta laskettaessa nettovelka jaetaan omalla pääomalla. Nettovelkoihin sisältyvät korolliset velat vähennettynä rahavaroilla ja korollisilla lainasaamisilla.

Tilinpäätöshetken omavaraisuusaste on 47,9 prosenttia. Nettovelkaantumisasteen osalta tavoite on alle 100 prosenttia. Nettovelkaantumisaste oli tilinpäätöshetkellä 33,5 prosenttia.

NETTOVELKAANTUMISASTE

	2016	2015
Korolliset velat	144,1	153,8
Korolliset lyhytaikaiset saamiset	0,2	0,2
Rahat ja pankkisaamiset	6,6	9,5
Korollinen nettovelka	137,2	144,0
Oma pääoma	409,7	425,8
Nettovelkaantumisaste	33,5 %	33,8 %

26. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

KONSERNIN SOVELTAMAT KÄYVÄN ARVON MÄÄRITTÄMISPERIAATTEET KAIKISTA RAHOITUSINSTRUMENTEISTA

Rahoitusvarojen ja -velkojen käypiä arvoja määritettäessä on käytetty seuraavia hintanoteerauksia, oletuksia ja arvostusmalleja.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Noteeraamattomat osakesijoitukset on arvostettu hankintamenoon, koska niiden arvostaminen käypään arvoon arvostusmenetelmiä käyttäen ei ole ollut mahdollista tai niiden määrä on ollut vähäinen.

Johdannaiset

Valuuttatermiinien käyvät arvot määritetään käyttämällä raportointikauden päättämispäivän markkinahintoja vastaavan pituisille sopimuksille. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat raportointikauden päättämispäivän markkinakorot ja muu markkinainformaatio. Jos käytetään vastapuolen hintanoteerausta, konserni laatii myös oman tarkistuslaskelman yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä käyttäen. Hyödykejohdannaisten käyvät arvot määritetään käyttämällä julkisesti noteerattuja markkinahintoja. Käyvät arvot vastaavat niitä hintoja, jotka konserni joutuisi maksamaan tai saisi, jos se purkaisi johdannaissopimuksen.

Pankkilainat

Velkojen käyvät arvot pohjautuvat diskontattuihin rahavirtoihin. Diskonttauskorkona on käytetty korkoa, jolla konserni saisi vastaavaa lainaa ulkopuolelta raportointikauden päättämispäivänä. Kokonaiskorko muodostuu riskittömästä korosta ja yrityskohtaisesta riskipreemiosta (lainamarginaalista).

Rahoitusleasingvelat

Käypä arvo on arvioitu diskonttaamalla vastaiset rahavirrat korolla, joka vastaa vastaavien vuokrasopimusten korkoa.

Myyntisaamiset ja muut saamiset

Muiden kuin johdannaissopimuksiin perustuvien saamisten alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamisten maturiteetti huomioon ottaen.

Ostovelat ja muut velat

Ostovelkojen ja muiden velkojen alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen velkojen maturiteetti huomioon ottaen.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista. Käyvät arvot raportointikauden lopussa.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista. Käyvät arvot raportointikauden lopussa.

	31.12.2016	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat				
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Kaupankäyntiarvopaperit	-	-	-	-
Kaupankäyntijohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset	0,1	0,0	0,1	0,0
Hyödykejohdannaiset	0,6	-	0,6	-
josta rahavirran suojauslaskennassa	0,6	-	0,6	-
Yhteensä	0,7	0,0	0,7	0,0

Käypään arvoon arvostetut velat				
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat				
Kaupankäyntijohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset	-13,4	0,0	-13,4	0,0
josta rahavirran suojauslaskennassa	-13,4	0,0	-13,4	0,0
Valuuttajohdannaiset	-0,3	0,0	-0,3	0,0
Hyödykejohdannaiset	-0,5	0,0	-0,5	0,0
josta rahavirran suojauslaskennassa	-0,5	0,0	-0,5	0,0
Yhteensä	-14,2	0,0	-14,2	0,0

	31.12.2015	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon arvostetut varat				
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Kaupankäyntiarvopaperit	-	-	-	-
Kaupankäyntijohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset	-	-	-	-
Valuuttajohdannaiset	0,1	0,0	0,1	0,0
Hyödykejohdannaiset	-	-	-	-
Yhteensä	0,1	0,0	0,1	0,0
Käypään arvoon arvostetut velat				
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat				
Kaupankäyntijohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset	-14,0	0,0	-14,0	0,0
josta rahavirran suojauslaskennassa	-14,0	0,0	-14,0	0,0
Valuuttajohdannaiset	-0,3	0,0	-0,3	0,0
Hyödykejohdannaiset	-2,9	0,0	-2,9	0,0
josta rahavirran suojauslaskennassa	-2,9	0,0	-2,9	0,0
Yhteensä	-17,2	0,0	-17,2	0,0

Tason 1 valuutta- ja hyödykejohdannaisten hintanoteeraukset perustuvat markkinoilla noteerattuihin hintoihin. Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittävilta osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti (hinnoista johdettuina). Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksytyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot kuitenkin perustuvat merkittävilta osin todennettaviin markkinatietoihin. Tason 3 instrumenttien käyvät arvot perustuvat syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan merkittävilta osin johdon arvioihin ja niiden käyttöön yleisesti hyväksyttävissä arvostusmalleissa.

27. MUUT VUOKRASOPIMUKSET

KONSERNI VUOKRALLE OTTAJANA

Konserni on vuokrannut useat käyttämänsä toimitilat. Vuokrasopimukset on yleensä tehty toistaiseksi voimassa oleviksi, ja normaalisti niihin sisältyy mahdollisuus jatkaa sopimusta alkuperäisen päättymispäivän jälkeen. Sopimukseen sisältyy yleensä indeksiehto. Lisäksi muut vuokravastuut sisältävät erilaisia laitteita ja koneita, joiden vuokrasopimusten pituudet ovat keskimäärin kolmesta viiteen vuotta.

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Muut vuokravastuut	2016	2015
Alle yhden vuoden sisällä erääntyvät	6,5	6,7
1-5 vuoden sisällä erääntyvät	14,5	16,4
Yli 5 vuoden sisällä erääntyvät	10,7	13,4
Muut vuokravastuut yhteensä	31,7	36,5
Vuokrasaamiset muista peruuttamattomista vuokrasopimuksista		
Alle yhden vuoden sisällä erääntyvät	0,0	0,1
1-5 vuoden sisällä erääntyvät	0,0	0,1
Yli 5 vuoden sisällä erääntyvät	0,0	0,0
Vuokrasaamiset yhteensä	0,0	0,1

28. EHDOLLISET VELAT JA VARAT SEKÄ HANKINTASITOUKSET

Vakuudet ja vastuusitoumukset	2016	2015
Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä	-	0,2
Omasta velasta		
Annetut kiinteistökiinnitykset	-	0,4
Annetut pantit	3,2	3,2
Muiden puolesta		
Takaukset	5,6	5,9
Muut sitoumukset	7,4	7,5
Leasingvastuut		
Alle yhden vuoden sisällä erääntyvät leasingvastuut	3,5	4,6
1-5 vuoden sisällä erääntyvät leasingvastuut	4,0	6,3
Yli 5 vuoden päästä erääntyvät leasingvastuut	0,0	0,1
Yhteensä	23,7	24,7

Euran tuotantolaitos tullaan sulkemaan Rauman tuotantolaitoksen valmistuttua vuoden 2017 aikana. Euran tuotantolaitokseen liittyvät toimenpiteet tuotannon loppumisen jälkeen ovat vielä selvityksessä. Vaihtoehtoina ovat myynti, vuokraus, korjaus ja purkaminen. Koska tuleva käyttö on avoinna, mahdollisen korjaus- tai purkuelvoitteen suuruus ei ole määritettävissä vielä riittävän luotettavasti. Tästä johtuen asiasta ei ole kirjattu varausta.

29. LÄHIPIIRILIIKETOIMET

Osapuolten katsotaan kuuluvan toistensa lähipiiriin, jos toinen osapuoli pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa tämän taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa. Konsernin lähipiiriin kuuluvat osakkuusyrietykset ja yhteisyrietykset. Lähipiiriin kuuluvat myös konsernin emoyhtiön emoyhteisön (LSO Osuuskunta) hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet, konsernin hallituksen jäsenet, konsernin toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen ja heidän läheiset perheenjäsenensä sekä konsernin johtoryhmän jäsenet. Konserni pyrkii liiketoimia tehdessään asettamaan kaikki osapuolet tasavertaiseen asemaan.

HKScan Oyj:n pääomistaja LSO Osuuskunta on noin 1 300 suomalaisen lihantuottajan yhteisö. Osuuskunnan tehtävänä on tukea jäsentensä lihantuotantoa ja markkinointia käyttämällä omistajavaltaa HKScanissa. LSO Osuuskunnalla ei ole nykyään varsinaista liiketoimintaa, vaan sen tulot muodostuvat HKScanin maksamista osingoista ja vähäisessä määrin muista sijoituksista ja vuokrista. HKScan-konserni toimii puhtaasti markkinahintaperiaatteilla hankkiessaan liharuoka-aineensa.

Konsernin hallituksessa ja sen emoyhteisön LSO Osuuskunnan hallintoneuvostossa ja hallituksessa olevien henkilöiden eläinmyynnit konsernille olivat 13,8 (13,5) miljoonaa euroa. Kyseisten henkilöiden eläinostot konsernilta olivat 4,3 (4,4) miljoonaa euroa.

Tiedot johdon työsuhde-etuuksista esitetään liitetiedossa 4. Lisäksi konsernin hallituksen ja johdon palkkioista löytyy lisätietoja konsernin verkkosivuilla julkaistavasta vuoden 2016 palkka- ja palkkioselvityksestä.

Muuten lähipiirihenkilöt eivät ole olennaisessa liikesuhteessa yhtiöön.

Tytäryhtiöosakkeet	Määrä/kpl	Omistus- osuus, %
Konsernin emoyhtiön omistamat		
HKScan Finland Oy, Suomi	1 000	100,00
HKScan Sweden AB, Ruotsi	500 000	100,00
HKScan Denmark A/S, Tanska	102 002	100,00
AS HKScan Estonia, Viro	37 721 700	100,00
UAB HKScan Lietuva, Liettua	2 000	100,00
AS HKScan Latvia, Latvia	155 920	99,52
HKScan UK Ltd, Iso-Britannia	999	100,00
HKScan Asia Limited, Hongkong	10 000	100,00
OOO HKScan, Venäjä	1	100,00
HKScan Finland Oy:n omistamat		
Kivikylän Kotipalvaamo Oy, Suomi	49	49,00*
Lihatukku Harri Tamminen Oy, Suomi	49	49,00*
Paimion Teurastamo Oy, Suomi	25	50,00*

AS HKScan Estonian omistamat

Rakvere Farmid AS, Viro	6 984	100,00
-------------------------	-------	--------

HKScan Sweden AB:n omistamat

HKScan Real Estate AB, Ruotsi	80 000	100,00
Nordic Genetics AB, Ruotsi	1 000	100,00
HKScan International AB, Ruotsi	10	100,00
HKScan Poland Sp.zo.o, Puola	5 000	100,00
Samfood S.A., Belgia	24 999	100,00

HKScan Real Estate AB:n omistamat

HKScan Real Estate Halmstad AB, Ruotsi	3 900	100,00
--	-------	--------

HKScan Denmark A/S:n omistamat

Kreatina A/S, Tanska	30 000	100,00
----------------------	--------	--------

* Määräysvalta perustuu osakassopimukseen / hallituksen valintaan.

Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	Määrä/kpl	Omistus- osuus, %
Konsernin emoyhtiön omistamat		
Lihateollisuuden Tutkimuskeskus, Suomi**	2 600	5,20*
HKScan Finland Oy:n omistamat		
Länsi-Kalkkuna Oy, Suomi**	250	50,00
Pakastamo Oy, Suomi	660	50,00
Lihateollisuuden Tutkimuskeskus, Suomi**	22 400	44,80*
Honkajoki Oy, Suomi**	900	50,00
Envor Biotech Oy, Suomi	128	24,62
Finnpig Oy, Suomi	40	50,00
Oy LHP Bio-Carbon LTD, Suomi	32	24,24
DanHatch Finland Oy, Suomi	250	20,00

HKScan Sweden AB:n omistamat

Industrislakt Syd AB, Ruotsi	50 000	50,00
Siljans Chark AB, Ruotsi	3 680	39,30
AB Tillväxt for svensk animalieproduktion, Ruotsi	135 500	50,00
Svenska Köttforetagen Holding AB, Ruotsi	48 000	24,00

HKScan Denmark A/S:n omistamat

Tican-Rose GmbH, Saksa	1	50,00
HRP Kyllingefarme I/S, Tanska	752	50,00
Farmfood A/S, Tanska	10 000	33,30

* Konsernilla on yhteensä 50 prosentin omistus Lihateollisuuden Tutkimuskeskuksesta.

** Yhteisyritys

Konserni harjoittaa osakkuusyritysten kautta liiketoimintaa mm. harjoittamalla teurastusta, leikkuuta, lihan jatkojalostusta ja käyttämällä vuokraus-, jätteiden hävittämis-, tutkimus- ja neuvontapalveluita. Kaikki kaupalliset sopimukset neuvotellaan markkinaehtoisesti.

Lähipiirin kanssa toteutuivat seuraavat liiketapahtumat

	2016	2015
Tuotteiden myynnit osakkuusyrityksille	46,9	70,1
Eläinmyynnit lähipiirille	4,3	4,4
Tuotteiden ostot osakkuusyrityksiltä	39,2	46,6
Eläinostot lähipiiriltä	13,8	13,5
Avoimet saldot 31.12.	2016	2015
Myyntisaamiset osakkuusyrityksiltä	2,2	1,4
Ostovelat osakkuusyrityksille	5,1	5,3

30. KATSAUSKAUDEN JÄLKEISIÄ TAPAHTUMIA

HKScan alensi vuoden 2016 näkymiään 13.1.2017.

HKScan ilmoitti 19.1.2017, että se oli ostanut loput 50 prosenttia Paimion Teurastamo Oy:n osakkeista. HKScan Finland oli hankkinut 50 prosenttia yhtiöstä kesällä 2015.

HKScan ilmoitti 8.2.2017, että se uudistaa konsernin johtoryhmän kokoonpanoa ja käynnistää samalla konsernin toimintamallin tarkastelun.

HKScan ilmoitti 8.2.2017, että yhtiö suunnittelee toimintojensa uudelleenjärjestelyjä osana toimintamallin tarkastelua. Suunnitellun toimintamallin sekä suunniteltujen prosessien tehostamistoimenpiteiden mahdollisia henkilöstövaikutuksia arvioidaan konserninlaajuisissa yhteistoimintamenettelyissä.

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA 1.1.-31.12.

(euroa)

	Liite	2016	2015
Liikevaihto		-	-
Liiketoiminnan muut tuotot	1.	15 588 679,33	12 645 817,13
Materiaalit ja palvelut		-	-
Henkilöstökulut	2.	-12 375 388,66	-10 457 922,74
Poistot ja arvonalentumiset	3.	-440 787,30	-428 732,42
Liiketoiminnan muut kulut	4.	-17 866 571,89	-13 874 006,22
Liikevoitto		-15 094 068,52	-12 114 844,25
Rahoitustuotot ja -kulut	5.	19 878 367,40	21 841 420,92
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		4 784 298,88	9 726 576,67
Tilinpäätössiirrot	6.	27 043 868,00	2 225,00
Tuloverot	7.	-3 184 475,97	973 883,04
Tilikauden voitto/tappio		28 643 690,91	10 702 684,71

EMOYHTIÖN TASE 31.12.

(euroa)

	Liite	2016	2015
VASTAAVAA			
Aineettomat hyödykkeet	8.	947 533,00	833 393,00
Aineelliset hyödykkeet	8.	5 285 476,38	2 204 453,24
Sijoitukset	8.	290 902 232,22	290 949 324,83
Pysyvät vastaavat		297 135 241,60	293 987 171,07
Vaihtuvat vastaavat			
Pitkäaikaiset saamiset	9.	280 427 953,28	312 706 893,63
Laskennallinen verosaaminen	9.	7 146 667,32	9 311 035,52
Lyhytaikaiset saamiset	10.	37 889 826,62	8 287 845,59
Rahat ja pankkisaamiset		3 739 752,69	6 814 821,73
Vaihtuvat vastaavat		329 204 199,91	337 120 596,47
Vastaavaa		626 339 441,51	631 107 767,54
VASTATTAVAA			
Osakepääoma	11.	66 820 528,10	66 820 528,10
Ylikurssirahasto	11.	73 420 363,20	73 420 363,20
Omat osakkeet	11.	-38 612,12	-38 612,12
Käyvän arvon rahasto	11.	-6 785 666,27	-1 538 202,49
SVOP-rahasto	11.	143 202 868,19	143 075 845,19
Muut rahastot	11.	4 805 464,95	4 792 003,12
Edellisten tilikausien voitto	11.	135 540 268,88	132 448 994,52
Tilikauden voitto/tappio	11.	28 643 690,91	10 702 684,71
Oma pääoma		445 608 905,84	429 683 604,23
Tilinpäätössiirtojen kertymä	12.	199 794,00	243 662,00
Pakolliset varaukset	13.	2 771 403,00	2 857 979,00

Laskennallinen verovelka	14.	-	329 308,75
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	14.	125 154 844,63	117 500 005,00
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	14.	124 669,00	-
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	15.	35 567 942,50	74 635 632,23
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	15.	16 911 882,54	5 857 576,33
Vieras pääoma		177 759 338,67	198 322 522,31
Vastattavaa		626 339 441,51	631 107 767,54

EMOYHTIÖN RAHAVIRTALASKELMA

(tuhatta euroa)

	2016	2015
Liikevoitto	-15 094	-12 115
Oikaisut liikevoittoon	1 245	1 320
Poistot ja arvonalentumiset	441	429
Varausten muutos	-87	-103
Käyttöpääoman muutos	961	2 023
Korkotuotot ja -kulut	7 113	6 046
Saadut osingot	16 153	15 210
Verot	-30	-132
Liiketoiminnan rahavirta	10 702	12 678
Tytäryhtiöosakkeiden ostot	-	-1
Muun käyttöomaisuuden ostot	-3 636	-1 655
Muun käyttöomaisuuden myynnit	-	98
Lainasaamisten vähennys	30 844	2 364
Investointien rahavirta	27 208	805
Rahavirta ennen rahoitusta	37 910	13 483
Lainojen nostot	57 613	62 769
Lainojen takaisinmaksut	-91 036	-54 230
Maksetut osingot	-7 562	-26 447
Rahoituksen rahavirta	-40 985	-17 908
Rahavarojen muutos	-3 075	-4 425
Rahavarat 1.1.	6 815	11 240
Rahavarat 31.12.	3 740	6 815

KÄYTTÖPÄÄOMAN MUUTOS:		
Lyhytaikaisten liikesaamisten lis-/väh+	-376	2 239
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lis+/väh-	1 337	-215
Yhteensä	961	2 023

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

YHTEISÖN PERUSTIEDOT

HKScan Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö. Yhtiön kotipaikka on Turku.

HKScan Oyj:hin kuuluu konsernin johto ja konsernihallinto.

HKScan Oyj:n A-osake on listattu Nasdaq Helsingissä vuodesta 1997 lähtien.

HKScan Oyj on LSO Osuuskunnan tytäryhtiö ja kuuluu LSO Osuuskunta -konserniin. LSO Osuuskunnan kotipaikka on Turku.

Jäljennös HKScan Oyj:n tilinpäätöksestä on saatavilla yhtiön rekisteröidystä osoitteesta Lemminkäisenkatu 48, 20520 Turku.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

LAATIMISPERUSTA

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu noudattaen Suomessa voimassa olevaa kirjanpitolainsäädäntöä (FAS). HKScan-konsernin tilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS, International Financial Reporting Standards) mukaisesti, ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2016 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja.

Emoyhtiön tuloslaskelma ja tase esitetään euroina ja rahoituslaskelma sekä liitetiedot tuhansina euroina.

ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET TAPAHTUMAT

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Ulkomaanrahan määräiset ostovelat ja myyntisaamiset, lainasaamiset sekä valuuttamääräiset pankkitilit on muunnettu toimintavaluutan määräisiksi tilinpäätöspäivän Euroopan keskuspankin päätöskurssin mukaan. Ulkomaanrahan määräisistä liiketapahtumista ja monetaaristen erien muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

JOHDANNAISSOPIMUKSET

HKScan Oyj tekee kaikki ulkoiset johdannaissopimukset konsernille. Tytäryhtiöitä varten tehdyt johdannaiset vyörytetään eteenpäin konsernin sisäisillä johdannaissopimuksilla. Tästä johtuen HKScan Oyj:llä on kaikki konsernin ulkoiset johdannaissopimukset ja nämä ovat osin emoyhtiön ja osin tytäryhtiöiden tarpeisiin.

Valuuttamääräiset avoimet johdannaiset arvostetaan tilinpäätöspäivän termiinikurssiin. Suojauslaskentaa ei sovelleta ja kaupallisia virtoja suojaavien valuuttatermiinien arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin ja rahoituseriä suojaavien valuuttatermiinien arvon muutokset tuloslaskelmaan rahoituksen kurssivoittoihin ja -tappioihin.

Hyödykejohdannaiset liittyvät kaikki tytäryhtiöihin ja konsernin sisäiset johdannaissopimukset on tehty. Näistä ei muodostu tulosvaikutusta sillä johdannaisista aiheutuva kassavirta eliminoituu tytäryhtiöille tehdyistä konsernin sisäisistä johdannaisista. Suojauslaskentaa ei sovelleta. Johdannaisten käyvät arvot netotetaan taseessa ja ne esitetään liitetiedoissa.

Korkojohdannaisiin sovelletaan suojauslaskentaa siltä osin kuin johdannaiset suojaavat emoyhtiön korkoriskiä. Johdannaisten käyvät arvot kirjataan taseeseen ja muutokset käyvässä arvossa kirjataan omaan pääomaan. Vaihtuvakorkoisia lainoja suojaavien koronvaihtosopimusten realisoitunut voitto tai tappio esitetään tuloslaskelmassa rahoituserissä. Suojauslaskentaa ei sovelleta ulkoisiin koronvaihtosopimuksiin, jotka liittyvät tytäryhtiöihin, tai konsernin sisäisiin johdannaisiin. Tulosvaikutus eliminoituu konsernin sisäisestä johdannaisesta johtuen. Näiden johdannaisten käyvät arvot netotetaan taseessa ja ne esitetään liitetiedoissa.

Valuuttatermiinien käyvät arvot määritetään käyttämällä raportointikauden päättämispäivän markkinahintoja vastaavan pituisille sopimuksille. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat raportointikauden päättämispäivän markkinakorot ja muu markkinainformaatio. Jos käytetään vastapuolen hintanoteerausta, konserni laatii myös oman tarkistuslaskelman yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä käyttäen. Hyödykejohdannaisten käyvät arvot määritetään käyttämällä julkisesti noteerattuja markkinahintoja. Käyvät arvot vastaavat niitä hintoja, jotka konserni joutuisi maksamaan tai saisi, jos se purkaisi johdannaissopimuksen.

ELÄKEJÄRJESTELYT

HKScan Oyj:n henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty vakuuttamalla eläkevakuutusyhtiössä. Lakisääteiset eläkemenot on kirjattu kuluksi kertymisvuonna.

JOHDON ELÄKESITOUMUKSET JA IRTISANOMISKORVAUKSET

Toimitusjohtajan palkitseminen koostuu kiinteästä kuukausipalkasta, luontoiseduista sekä mahdollisesta kannustepalkkiosta yhtiön palkkiojärjestelmän mukaisesti. Toimitusjohtajasopimuksen mukaan yhtiöllä ja toimitusjohtajalla on oikeus irtisanoa toimitusjohtajasopimus kuuden kuukauden irtisanomisajalla. Mikäli yhtiö päättää toimitusjohtajasopimuksen, toimitusjohtajalle maksetaan 12 kuukauden kuukausipalkkaa vastaava rahasumma irtisanomisajan palkan lisäksi.

20.1.2016, konsernin toimitusjohtaja Hannu Kottonen ja hallitus sopivat yhdessä, että Hannu Kottonen jättää tehtävänsä HKScan Oyj:n toimitusjohtajana 20.1.2016 alkaen. Hannu Kottoselle vuonna 2016 maksettu kokonaispalkka ja lisäeläke olivat yhteensä 1,3 miljoonaa euroa.

HKScan Oyj:n toimitusjohtajan tehtävää hoiti väliaikaisesti toimitusjohtajan sijainen, tuotanto- ja teknologiajohtaja Aki Laiho. Aki Laiholle vuonna 2016 maksettu kokonaispalkka ja lisäeläke olivat yhteensä 0,5 miljoonaa euroa.

Jari Latvanen aloitti HKScanin uutena toimitusjohtajana 31.10.2016. Jari Latvaselle vuonna 2016 maksettu kokonaispalkka ja lisäeläke olivat yhteensä 0,4 miljoonaa euroa.

TULOVEROT

Tuloveroihin ja laskennallisiin verosaamisiin ja -velkoihin sovelletaan konsernin laatimisperiaatteita siten kuin se on mahdollista Suomen tilinpäätöskäytäntöjen mukaan. Poistoeron laskennallinen verovelka ilmoitetaan liitetietona.

VUOKRASOPIMUKSET

Kaikki leasing-maksut on käsitelty vuokratuloina. Maksamattomat leasingsopimuksiin perustuvat leasing-maksut on esitetty tilinpäätöksen vastuissa.

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

Tilinpäätössiirtoja on poistoeron muutos. Suunnitelman mukaisten ja kirjanpidollisten poistojen erotuksen muutos esitetään tilinpäätössiirtona tuloslaskelmassa, ja suunnitelman mukaisten ja kirjanpidollisten poistojen kertynyt erotus esitetään taseessa tilinpäätössiirtojen kertymänä.

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

(tuhatta euroa)

1. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT YHTEENSÄ

	2016	2015
Vuokratuotot	-	1
Liiketoiminnan muut tuotot	15 589	12 628
Myyntivoitot pysyvistä vastaavista	-	17
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	15 589	12 646
Henkilöstö keskimäärin	106	99

2. HENKILÖSTÖKULUT

	2016	2015
Palkat ja palkkiot	-10 273	-8 475
Eläkekulut	-1 664	-1 400
Muut henkilösivukulut	-438	-583
Henkilöstökulut	-12 375	-10 458
Toimitusjohtajat ja toimitusjohtajan sijaiset	1 979	997
Hallituksen jäsenet	316	297
Johdon palkat, palkkiot ja luontoisedut yhteensä	2 295	1 294

3. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

	2016	2015
Suunnitelman mukaiset poistot pysyvistä vastaavista ja liikearvosta	-441	-429
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-441	-429

4. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

	2016	2015
Vuokrat	-1 380	-1 381
Käyttöom. luovutustappiot, aineelliset hyödykkeet yhteensä	0	-1
Luovutustappiot pysyvistä vastaavista	0	-1
Tilintarkastusmenot, varsinainen tilintarkastus	-224	-95
Tilintarkastusmenot, muut asiantuntijapalvelut	-385	-23
Tilintarkastusmenot	-609	-118
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	-2 166	-2 076
Energia	-93	-84
Kunnossapito	-39	-39
Mainos-, markkinointi- ja edustuskulut	-985	-770
Palvelu-, tietohallinto- ja konttorikulut	-9 523	-5 783
Muut kulut	-3 072	-3 622
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-17 867	-13 874

5. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

	2016	2015
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot saman konsernin yrityksiltä	16 145	15 208
Osinkotuotot omistusyhteisyriksiltä	8	-
Tuotot osuuksista	16 153	15 208
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	14 994	16 247
Korkotuotot omistusyhteisyriksiltä	3	2
Korkotuotot muilta	20	26
Korkotuotot pitkäaikaisista pysyvien vastaavien sijoituksista	15 017	16 275
Muut rahoitustuotot muilta	4 062	7 246
Muut rahoitustuotot	4 062	7 246
Rahoitustuotot yhteensä	35 232	38 730
Rahoituskulut		
Korkokulut saman konsernin yrityksille	-1	-36
Korkokulut muille	-8 283	-8 329
Korkokulut	-8 284	-8 365
Realisoitumattomat tappiot käypään arvoon arvostuksesta	-1 696	-487
Muut rahoituskulut muille	-5 374	-8 036
Muut rahoituskulut	-5 374	-8 036
Rahoituskulut yhteensä	-15 354	-16 888
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	19 878	21 841

6. TILINPÄÄTÖSSIIRROT

	2016	2015
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	44	2
Saadut konserniavustukset	27 000	-
Tilinpäätössiirrot yhteensä	27 044	2

7. VÄLITTÖMÄT VEROT

	2016	2015
Aikaisempien tilikausien verot	-	-91
Laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutos	-3 154	1 105
Muut välittömät verot	-30	-40
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-3 184	974

EMOYHTIÖN TASEEN LIITETIEDOT

8. PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet 2016	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 275	661	2 936
Lisäykset	91	-	91
Siirrot erien välillä	324	-	324
Hankintameno 31.12.	2 690	661	3 351
Kertyneet poistot 1.1.	-1 830	-272	-2 102
Tilikauden poisto	-169	-133	-302
Kertyneet poistot 31.12.	-1 999	-405	-2 404
Kirjanpitoarvo 31.12.	691	256	947

Aineettomat hyödykkeet 2015	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 155	352	2 507
Lisäykset	120	32	152
Siirrot erien välillä	-	277	277
Hankintameno 31.12.	2 275	661	2 936
Kertyneet poistot 1.1.	-1 677	-181	-1 859
Tilikauden poisto	-153	-91	-244
Kertyneet poistot 31.12.	-1 830	-272	-2 103
Kirjanpitoarvo 31.12.	445	388	833

Aineelliset hyödykkeet 2016	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset	Ennako- maksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 204	380	1 675	3 259
Lisäykset	-	-	3 545	3 545
Vähennykset	-	-	-324	-324
Hankintameno 31.12.	1 204	380	4 896	6 480
Kertyneet poistot 1.1.	-686	-367	0	-1 053
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-	-	-
Tilikauden poisto	-140	-	-	-140
Kertyneet poistot 31.12.	-826	-367	0	-1 193
Kirjanpitoarvo 31.12.	378	13	4 896	5 287

Aineelliset hyödykkeet 2015	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset	Ennako- maksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 209	380	606	2 195
Lisäykset	65	-	1 438	1 503
Vähennykset	-162	-	-	-162
Siirrot erien välillä	92	-	-369	-277
Hankintameno 31.12.	1 204	380	1 675	3 259
Kertyneet poistot 1.1.	-600	-349	0	-949
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	81	-	-	81
Tilikauden poisto	-167	-18	-	-185
Kertyneet poistot 31.12.	-686	-367	0	-1 053
Kirjanpitoarvo 31.12.	518	13	1 675	2 206

	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet osakkuus- yhtiöissä	Saamiset osakkuus- yhtiöiltä	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Sijoitukset 2016					
Hankintameno 1.1.	290 738	148	47	16	290 949
Lisäykset	-	-	-	-	-
Vähennykset	-	-	-47	-	-47
Hankintameno 31.12.	290 738	148	0	16	290 902
Kirjanpitoarvo 31.12.	290 738	148	0	16	290 902

	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet osakkuus- yhtiöissä	Saamiset osakkuus- yhtiöiltä	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Sijoitukset 2015					
Hankintameno 1.1.	290 737	148	47	16	290 948
Lisäykset	1	-	-	-	1
Hankintameno 31.12.	290 738	148	47	16	290 949
Kirjanpitoarvo 31.12.	290 738	148	47	16	290 949

Aineettomat hyödykkeet		2016	2015
Aineettomat oikeudet		691	445
Muut pitkävaikutteiset menot		256	388
Aineettomat hyödykkeet		947	833
Aineelliset hyödykkeet			
Koneet ja kalusto		378	518
Muut aineelliset hyödykkeet		13	13
Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat		4 896	1 675
Aineelliset hyödykkeet		5 287	2 206
Sijoitukset			
Osuudet saman kons. yrityksissä		290 738	290 738
Osuudet osakkuusyhtiöissä		148	148
Saamiset omistusyhteisyrittäjäryityksiltä		-	47
Muut osakkeet ja osuudet		16	16
Sijoitukset		290 902	290 949
Pysyvät vastaavat yhteensä		297 136	293 988

9. PITKÄAIKAISET SAAMISET

	2016	2015
Pitkäaikaiset lainasaamiset	834	1 007
Laskennalliset verosaamiset	7 147	9 311
Muut saamiset	347	459
Siirtosaamiset	150	-
Yhteensä	8 478	10 777
SAAMISET SAMAAAN KONSERNIIN KUULUVILTA YRITYKSILTÄ		
Pitkäaikaiset konsernilainasaamiset	279 096	311 241
Pitkäaikaiset saamiset saman konsernin yrityksiltä	279 096	311 241
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	287 574	322 018

10. LYHYTAIKAISET SAAMISET

	2016	2015
Myyntisaamiset	-	5
Lyhytaikaiset muut saamiset (muilta)	5	65
Lyhytaikaiset siirtosaamiset (muilta)	605	345
Yhteensä	610	415
SAAMISET SAMAAAN KONSERNIIN KUULUVILTA YRITYKSILTÄ		
Konsernimyyntisaamiset	403	22
Konsernilainasaamiset	9 521	7 168
Muut saamiset	205	522
Konserniavustussaamiset	27 000	-
Yhteensä	37 129	7 712
SAAMISET OMISTUSYHTEYSYRITYKSILTÄ		
Omistusyhteisyritslainasaamiset	150	150
Muut saamiset	-	11
Lyhytaikaiset saamiset omistusyhteisyrittäksiltä	150	161
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	37 889	8 288
SIIRTOSAAMISTEN OLENNAISET ERÄT		
Jaksotetut rahoituserät	117	106
Jaksotetut henkilöstökulut	13	17
Muut siirtosaamiset	475	222
Yhteensä	605	345

11. OMA PÄÄOMA

Oma pääoma 2016	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Omat osakkeet	Käyvän arvon rahasto	SVOP	Muut rahastot	Voitto- varat	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.	66 820	73 420	-38	-1 538	143 076	4 792	143 153	429 684
Lisäys	-	-	-	-6 786	127	13	-	-6 646
Vähennys	-	-	-	1 538	-	-	-	1 538
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-7 562	-7 562
Suorat kirjaukset voittovaroihin	-	-	-	-	-	-	-49	-49
Tilikauden voitto/tappio	-	-	-	-	-	-	28 644	28 644
Oma pääoma 31.12.	66 820	73 420	-38	-6 786	143 203	4 805	164 186	445 609

Oma pääoma 2015	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Omat osakkeet	Käyvän arvon rahasto	SVOP	Muut rahastot	Voitto- varat	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.	66 820	73 420	-38	-1 538	143 076	4 709	158 970	445 419
Lisäys	-	-	-	-	-	83	-	83
Osingonjako	-	-	-	-	-	-	-26 447	-26 447
Suorat kirjaukset voittovaroihin	-	-	-	-	-	-	-73	-73
Tilikauden voitto/tappio	-	-	-	-	-	-	10 703	10 703
Oma pääoma 31.12.	66 820	73 420	-38	-1 538	143 076	4 792	143 153	429 684

Jakokelpoinen oma pääoma	2016	2015
Käyttörahasto	527	513
Omat osakkeet	-38	-38
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	143 203	143 076
Edellisten tilikausien voitto	135 540	132 449
Tilikauden voitto/tappio	28 644	10 703
Jakokelpoinen oma pääoma	307 876	286 703

12. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

	2016	2015
Poistoero	200	244
Tilinpäätössiirrot yhteensä	200	244

Poistoerosta kirjaamaton laskennallinen verovelka on 49 000 euroa.

13. PAKOLLISET VARAUKSET

	2016	2015
Eläkevaraukset	2 771	2 858
Pakolliset varaukset yhteensä	2 771	2 858

14. PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

	2016	2015
Laskennallinen verovelka	-	329
Joukkovelkakirjalaina	100 000	100 000
Lainat rahoituslaitoksilta	23 560	15 000
Muut velat	1 720	2 500
Yhteensä	125 280	117 829
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	125 280	117 829
Korollinen		
Velat muille	125 155	117 500
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	125 155	117 500
Koroton		
Velat muille	125	329
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	125	329
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	125 280	117 829

15. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

	2016	2015
Lainat rahoituslaitoksilta	14 140	34 131
Ostovelat	2 282	876
Siirtovelat	12 907	3 625
Muut velat	1 479	1 098
Yhteensä	30 808	39 730
VELAT SAMAN KONSERNIIN KUULUVILLE YRITYKSILLE		
Ostovelat	149	218
Siirtovelat	95	41
Muut velat	21 428	40 504
Yhteensä	21 672	40 763
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	52 480	80 493
Korollinen		
Lyhytaikaiset velat saman konsernin yrityksille	21 428	40 504
Velat muille	14 140	34 131
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	35 568	74 635
Koroton		
Lyhytaikaiset velat saman konsernin yrityksille	244	259
Velat muille	16 668	5 599
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	16 912	5 858
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	52 480	80 493

SIIRTOVELKOJEN OLENNAISET ERÄT (PITKÄ- JA LYHYTAIKAISET)		
Jaksotetut henkilöstökulut	2 367	1 991
Jaksotetut korkokulut	634	681
Jaksotetut johdannaisten arvon muutokset	8 913	429
Muut siirtovelat	952	524
Yhteensä	12 866	3 625
VELAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MYÖHEMMIN KUIN VIIDEN VUODEN KULUTTUA		
Lainat rahoituslaitoksilta	-	-
Eläkelainat	-	-
Muut pitkäaikaiset velat	-	-
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua	-	-

16. ANNETUT VAKUUKSET JA VASTUUSITOUMUKSET

Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	2016	2015
VELAT, JOIDEN VAKUUDEKSI ON ANNETTU KIINNITYKSIÄ JA OSAKKEITA		
Rahalaitoslainat	0	0
Yhteensä	0	0
Vakuudeksi annetut kiinteistökiinnitykset	0	0
Yhteensä	0	0
TYTÄR- JA MUIDEN KONSERNIYHTIÖIDEN PUOLESTA ANNETUT VAKUUKSET		
Takaukset	20 163	29 710
Yhteensä	20 163	29 710
OMISTUSYHTEYSRITYSTEN PUOLESTA ANNETUT VAKUUKSET		
Takaukset	489	607
Yhteensä	489	607
MUIDEN PUOLESTA ANNETUT VAKUUKSET		
Takaukset	1 703	1 878
Yhteensä	1 703	1 878
MUUT OMAT VASTUUT		
Leasingvastuut		
Alle yhden vuoden sisällä erääntyvät	215	222
1-5 vuoden sisällä erääntyvät	209	198
Yhteensä	424	420
MUUT VUOKRAVASTUUT		
Alle yhden vuoden sisällä erääntyvät	871	867
1-5 vuoden sisällä erääntyvät	3 482	3 468
Yli viiden vuoden sisällä erääntyvät	4 353	5 202
Yhteensä	8 706	9 537

Muut vastuut	4	4
Muut omat vastuut yhteensä	9 134	9 961

17. JOHDANNAISSOPIMUKSET

	2016	2016	2016	2015	2016	2015
	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo	Käypä arvo netto	Käypä arvo netto	Nimellis- arvo	Nimellis- arvo
Korkojohdannaiset	4 890,8	-13 434,1	-8 543,3	-8 907,7	70 936,9	71 764,0
erääntyi 2016	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
erääntyy 2017	0,0	-251,2	-251,2	-366,2	5 234,2	5 441,0
erääntyy 2018	0,0	-753,5	-753,5	-1 098,7	15 702,7	16 323,0
erääntyy 2019	1 620,5	-1 620,5	0,0	0,0	0,0	0,0
erääntyy 2020	2 681,5	-2 681,5	0,0	0,0	0,0	0,0
erääntyy >2020	588,8	-8 127,4	-7 538,6	-7 442,7	50 000,0	50 000,0
josta rahavirran suojausinstrumenteiksi määritetty	0,0	-8 543,3	-8 543,3	-8 907,7	70 936,9	71 764,0
Valuuttajohdannaiset	304,2	-363,4	-59,2	-74,0	30 398,2	40 969,0
josta nettosijoituksen suojausinstrumenteiksi määritetty	-	-	-	-	-	-
Hyödykejohdannaiset	1 135,1	-1 135,1	0,0	0,0	0,0	0,0
erääntyi 2016	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
erääntyy 2017	622,4	-622,4	0,0	0,0	0,0	0,0
erääntyy 2018	282,6	-282,6	0,0	0,0	0,0	0,0
erääntyy 2019	212,8	-212,8	0,0	0,0	0,0	0,0
erääntyy 2020	17,3	-17,3	0,0	0,0	0,0	0,0
josta rahavirran suojausinstrumenteiksi määritetty	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Nimellisarvot niistä ulkoisista johdannaisista, jotka eliminoituvat sisäisistä johdannaisista johtuen, on netotettu nollaan yllä olevassa taulukossa. Nimellisarvot ovat 13 162 (16 745) tuhatta euroa valuuttajohdannaisia, 7 271 (8 083) tuhatta euroa hyödykejohdannaisia ja 55 937 (56 764) tuhatta euroa korkojohdannaisia.

Käyvän arvon hierarkia

	31.12.16	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Johdannaiset, positiivinen käypä arvo				
Koronvaihtosopimukset	4 890,8	-	4 890,8	-
Valuuttajohdannaiset	304,2	-	304,2	-
Hyödykejohdannaiset	1 135,1	-	1 135,1	-
Yhteensä	6 330,1	-	6 330,1	-

Johdannaiset, negatiivinen käypä arvo				
Koronvaihtosopimukset	-13 434,1	-	-13 434,1	-
Valuuttajohdannaiset	-363,4	-	-363,4	-
Hyödykejohdannaiset	-1 135,1	-	-1 135,1	-
Yhteensä	-14 932,6	-	-14 932,6	-

	31.12.15	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Johdannaiset, positiivinen käypä arvo				
Koronvaihtosopimukset	5 132,9	-	5 132,9	-
Valuuttajohdannaiset	296,0	-	296,0	-
Hyödykejohdannaiset	2 900,9	-	2 900,9	-
Yhteensä	8 329,8	-	8 329,8	-

Johdannaiset, negatiivinen käypä arvo				
Koronvaihtosopimukset	-14 040,6	-	-14 040,6	-
Valuuttajohdannaiset	-370,0	-	-370,0	-
Hyödykejohdannaiset	-2 900,9	-	-2 900,9	-
Yhteensä	-17 311,5	-	-17 311,5	-

Tason 1 instrumenttien käyvät arvot perustuvat markkinoilla noteerattuihin hintoihin. Tason 2 instrumenttien käyvät arvot perustuvat merkittävilta osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti (hinnoista johdettuina). Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksytyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot kuitenkin perustuvat merkittävilta osin todennettaviin markkinatietoihin. Tason 3 instrumenttien käyvät arvot perustuvat syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan merkittävilta osin johdon arvioihin ja niiden käyttöön yleisesti hyväksyttävissä arvostusmalleissa.

TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Vantaalla, helmikuun 27. päivänä 2017

Mikko Nikula

Hallituksen puheenjohtaja

Niels Borup

Hallituksen varapuheenjohtaja

Henrik Treschow

Hallituksen jäsen

Pirjo Väliaho

Hallituksen jäsen

Teija Andersen

Hallituksen jäsen

Jari Latvanen

Toimitusjohtaja